

TUUSULA

Tuusulan hyvinvointikertomus 2017-2021

Hyvinvointikertomuksen sisältö

Johdanto

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kuntastrategian visio

Strategian päämäärät

Toimintatapa

Valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvointisuunnitelma 2020-2021

Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu

Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus

Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky

Ympäristö, liikenne ja turvallisuus

Kulttuuri, sivistys ja oppiminen

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017-2020

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama tuusulalaisten hyvinvointi

Hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 tavoitteiden arviointi

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen erillisohjelmissa ja -suunnitelmissa

Kotouttamisohjelma 2020-2022

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Tuusulan turvallisuussuunnitelma

Työllisyysohjelma 2019-2021

OSA II VALTUUSTOKÄSITTELY

Suunnitelman laatijat

Kertomuksen hyväksyminen

Johdanto

Hyvinvointi on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa, joka on ihmisen itsensä, hänelle läheisten ihmisten sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän toiminnan ja lähiympäristön tulosta. Hyvinvoinnin kokemus koostuu jokaisen itselleen tärkeiksi kokemista asioista. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa.

Hyvinvointiin vaikuttavat terveyden, koetun hyvinvoinnin lisäksi mm. elinolot, työllisyys ja työolot, toimeentulo, sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma.

Kysyimme tuusulalaisilta "Mikä tuo sinulle hyvinvointia?" Tuusula-viikon tapahtumissa 20.-28.7.2019

Kunnan tehtävä ja rooli hyvinvoinnin edistämässä on laaja-alainen ja monimuotoinen. Kuntalain (kuntalaki 2015/410) mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (2010/1326) mukaan kuntien keskeinen tehtävä on seurata asukkaidensa terveydentilaa ja siihen vaikuttavien tekijöiden kehitystä väestöryhmittäin sekä laatia suunnitelmat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimista ja palveluista ja niihin varattavista voimavaroista.

Kunta luo muun muassa hyvinvointijohtamisen keinoin kunnan asukkaille mahdollisuuden aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään heidän omien voimavarojensa puitteissa turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Hyvinvoivat ihmiset ylläpitävät ja mahdollistavat elinvoimaa alueella. Kunnan asukkaalla on aktiivinen rooli oman ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnin edistämässä. Kunnan ylläpitämä infrastruktuuri sekä monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut luovat perustan asukkaiden hyvinvoinnille. Kunta kokoaa hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöhön muun muassa vapaaehtoisten, yhteisöjen, järjestöjen, yritysten ja seurakuntien toimijoita

Laaja hyvinvointikertomus kuvaa menneen valtuustokauden hyvinvointia, siinä tapahtuneita muutoksia ja toimenpiteitä. Hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman pohjalta asetetaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja niihin liittyvät toimenpiteet.

Suurimmat laajan hyvinvointikertomuskauden asukkaiden hyvinvointiin vaikuttavat muutokset olivat sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen ja järjestämisen siirtyminen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle (Keusote) vuonna 2019 sekä koronaepidemian alkaminen vuonna 2020.

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kuntalain mukaan valtuusto päättää kuntastrategiassa kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. (Kuntalaki 410/2015.) Kunta tuntee oman toimintaympäristönsä sekä väestön ja eri väestöryhmien tarpeet ja mahdollisuudet.

Kuntastrategia on ylin kunnan toimintaa ohjaava asiakirja ja perusta kunnan johtamiselle. Kuntastrategiassa kerrotaan valtuuston painotuksista ja tavoitteista uuden Tuusulan rakentamisessa. Strategiaa toteutetaan läpi kuntaorganisaation ja talousarvion laadinnan yhteydessä asetetaan vuositavoitteita sen toteuttamiseksi.

Tuusulan kuntastrategiaa uudistettiin osallistavassa prosessissa vuosien 2016-2018 aikana. Uuden strategian perustasta päätettiin joulukuussa 2017 ja strategiakokonaisuudesta päätettiin maaliskuussa 2018. Työn tuloksena syntyi "Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa" – kuntastrategia vuosille 2018-2021. Strategian uudistamistyöhön osallistui laaja joukko luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja viranhaltijoita erilaisten osallistuvien työpajojen, seminaarien ja kyselyiden kautta.

Kuntastrategian visio

Kuntastrategian visio Tuusulan visio kertoo, millaisena haluamme nähdä Tuusulan tulevaisuudessa

Vireä, kasvava ja hyvinvoiva Tuusula

Tuusula on vireä, yhteistyöstään tunnettu hyvinvoivien ihmisten kunta. Tuusula kasvaa ja houkuttelee puoleensa niin asukkaita, yrityksiä kuin matkailijoita.

Strategian päämäärät

Tuusulan kolme strategian päämäärää ovat Sujuva Tuusula, Hyvinvoiva Tuusula ja Vireä Tuusula.

Sujuva Tuusula

Tuusulassa asiat sujuvat – olennaiseen keskittyen, ihmisten ja yritysten tarpeet ymmärtäen. Hyvien palvelujen lisäksi sujuvuutta arkeen tuovat toimiva joukkoliikenne ja uudet liikkumisen muodot sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen. Luomme yhdessä sujuvan arjen puitteet.

Hyvinvoiva Tuusula

Tuusulassa ihmiset, ympäristö, yhteisöt ja yritykset voivat hyvin ja luovat hyvinvointia ympärilleen. Edistämme turvallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Otamme vastuuta itsestämme ja toisistamme. Lähellä oleva luonto lisää onnellisuutta. Huolehdimme, että Tuusulan kaunis luonto voi hyvin.

Vireä Tuusula

Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara. Tuusulassa riittää tekemistä ja tapahtumia. Kulttuuri, matkailu, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet luovat vireyttä Tuusulaan. Tuusulan sopivan kaupunkimaiset keskustat ja maaseudun kylät ovat omaleimaisia, viihtyisiä ja vireitä. Tuusula kansainvälistyy. Yksi avaintekijöistä menestykseen on lentokentän läheisyyden hyödyntäminen. Kasvamme ja lisäämme rakentamista kestävästi kehittyen.

Toimintatapa

Yhteinen toimintatapamme on "Me teemme yhdessä uutta".

Me tuusulalaiset

Me olemme asukkaita, kuntalaisia, yhteisöjä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme Tuusulan tarinan ja tulevaisuuden. Olemme ylpeitä Tuusulasta ja viestiminen kuuluu meille kaikille!

Teemme parempaa huomista

Suunnittelemme asiat huolella ja ketterästi. Saamme tuloksia aikaan ja arvostamme onnistumisia. Voimme vaikuttaa ja tehdä pieniä asioita joka päivä. Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta.

Yhdessä tekemällä pärjäämme

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa. Luomme sallivuuden kulttuuria, jossa kunnioitetaan erilaisuutta. Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Uutta syntyy luovasti ja rohkeasti ideoiden

Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

Valtuustokauden tavoitteet ja hyvinvoinnin edistäminen

Valtuustokauden tavoitteet johdettiin strategian visiosta, päämääristä ja yhteisestä toimintatavastamme. Tavoitteita laatiessa huomioitiin pormestariohjelma sekä osallistavan strategiaproessin aikana esiin nousseita keskeisiä asioita. Valtuustokauden tavoitteita on 32 ja ne on asetettu valtuustokaudeksi.

Yksi Tuusulan kuntastrategian päämääristä on Hyvinvoiva Tuusula ja tuusulalaisten hyvinvointia edistäviä valtuustokauden tavoitteita on kuntastrategiaan kirjattu 22 (22/32). Valtuustokauden tavoitteita toteuttamaan määritetään talousarvion laadinnan yhteydessä vuosittaisia tavoitteita, jotka saavuttamalla edetään kohti valtuustokauden tavoitteita. Valtuustokauden tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteista johdettujen vuosittaisien tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteista ainakin 22 voidaan laskea tuusulalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviksi tavoitteiksi.

Sujuva Tuusula:

1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntauudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen tuusulalaisten lähipalvelut.
2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia
3. Mahdollistamme sähköisen asiointin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.
4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa

Hyvinvoiva Tuusula:

5. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.
6. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin
7. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta
8. Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun
9. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti
10. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden
11. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa
12. Edistämme kestävästä kehityksestä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta
13. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

Vireä Tuusula:

14. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä.

15. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä

16. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita

17. Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön

18. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.

19. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta.

20. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi

21. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen

22. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.

Hyvinvointisuunnitelma 2020-2021

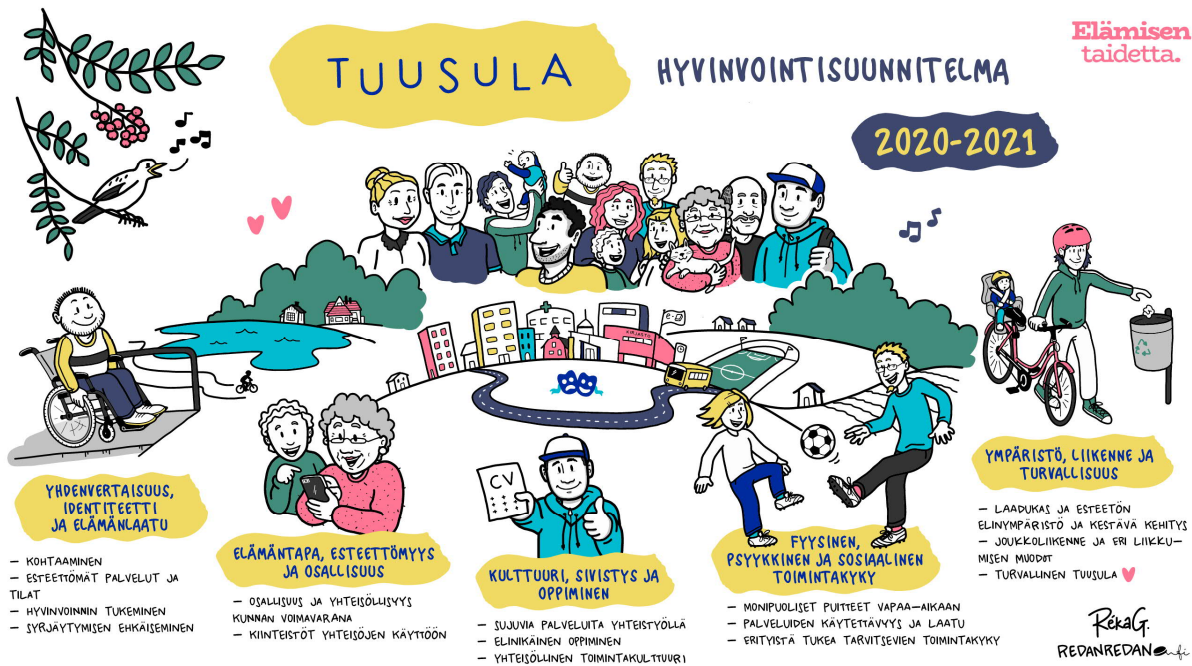
Valtuustokauden 2017-2021 kuntastrategia hyväksyttiin vuonna 2018 ja vuonna 2019 käynnistyi hyvinvointisuunnitelman laadinta vuosille 2020-2021. Hyvinvointisuunnitelma on yksi kunnan strategisista asiakirjoista, joka syventää, täsmentää ja toteuttaa kuntastrategian tavoitteita tuusulalaisten hyvinvoinnin edistämisen osalta.

Hyvinvointisuunnitelma peilaa tuusulalaista hyvinvointia yhteiskunnan megatrendeihin. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on koottu viidestä näkökulmasta, jotka koskettavat kaikkia kohderyhmiä. Hyvinvointisuunnitelman liitteeksi koottiin hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavia asiakirjoja ja erillisistä hyvinvointia edistävästä asiakirjoista on pyritty luopumaan.

Hyvinvointisuunnitelma koostuu viidestä eri kokonaisuudesta, jotka ovat:

- Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu
- Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus
- Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky
- Ympäristö, liikenne ja turvallisuus
- Kulttuuri, sivistys ja oppiminen

Kokonaisuuksien alle määriteltiin tavoitteet ja toimenpiteet, joilla edistetään tuusulalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

1. Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu

Tuusulan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet yhdenvertaisuuteen, identiteettiin ja elämäänlaatuun

- 1.1. Kohtaamme tuusulalaiset yhdenvertaisina sukupuolesta, iästä, vammasta, seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta tai kulttuuritaustasta ja kielestä riippumatta. Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara.
 - 1.1.1. Luomme mahdollisuuksien tasa-arvoa
 - 1.1.2. Kotoutamme uusia tuusulalaisia
 - 1.1.3. Mahdollistamme alueiden monimuotoisuutta ja omaleimaisuutta
- 1.2. Palvelumme ja julkiset tilamme ovat saavutettavat, avoimet ja esteettömät. Tämä huomioidaan niin uusien tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa kuin saneerattavissakin kohteissa.
 - 1.2.1. Varmistamme tuusulalaisten lähipalvelut kunnallisen ja alueellisen palveluverkkosuunnitelman mukaan
 - 1.2.2. Tuomme kuntapalveluita yhä lähemmäksi tuusulalaisia digitalisaation avulla.
 - 1.2.3. Otamme mukaan suunnitteluun eri käyttäjäryhmiä prosessin eri vaiheissa
- 1.3. Panostamme hyvinvoinnin tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn
 - 1.3.1. Kehitämme psykososiaalisen tuen mallia osana ohjaamotoimintaa.
 - 1.3.2. Tuemme peruskoulun päättötodistuksen saamista
 - 1.3.3. Kehitämme oppilaanohjausta ja oppilashuollollisia palveluja
 - 1.3.4. Panostamme ikäihmisten hyvinvointiin, terveyden edistämiseen sekä heille suunnattuihin palveluihin

2. Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus

Tuusulan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet elämäntapaan, esteettömyyteen ja osallisuuteen:

2.1. Vahvistamme tuusulalaisten osallisuutta ja osallisuuden tunnetta elämän ja yhteiskunnan eri osa-alueilla. Luomme edellytyksiä etenkin heikommassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten osallisuudelle. Koulutamme ja koordinoimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä yhdistysten kanssa.

- 2.1.1. Tuomme erityisryhmien äänen kuuluviin kunnan valmistelussa, toiminnassa ja päätöksenteossa (mm. osallistuvat valmisteluprosessit ja EVA-menettely)
- 2.1.2. Kehitämme ja koordinoimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä yhdistysten kanssa.
- 2.1.3. Varmistamme, että tietoa ja neuvontaa on tarjolla kasvokkain ja kirjallisessa muodossa

2.2. Vahvistamme tuusulalaisten yhteisöllisyyttä ja luomme edellytyksiä eri-ikäisten kohtaamisille

- 2.2.1. Luomme kohtaamisen paikkoja ja yhteisötiloja
- 2.2.2. Tarjoamme mahdollisuuksia ja tukea asukkaiden omaehtoiselle tekemiselle eri puolilla kuntaa (tiloja, lupia, avustuksia jne.)
- 2.2.3. Vahvistamme sukupolvien vuorovaikutusta esim. Kulttuuri kaikille-hankkeessa

2.3. Tarjoamme kunnan palveluverkon kiinteistöjä yhteisön käyttöön ja mahdollistamme asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista tekemistä ja kokoontumisia.

- 2.3.1. Mahdollistamme olemassa olevan palveluverkon yhteisökäytön lisäämisen ja uudistamme toimintatapojamme
- 2.3.2. Luomme yhteisökäyttöön soveltuvia tiloja palveluverkkoa uudistettaessa

3. Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky

Tuusulan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseen ja ylläpitoon

3.1. Luomme ja ylläpidämme puitteet monipuolisen vapaa-ajan ja harrastamisen mahdollisuuksiin

- 3.1.1. Tuemme kaiken ikäisten liikunnallista ja terveellistä elintapaa.
- 3.1.2. Kehitämme eri-ikäisten liikuntamahdollisuuksia, lähiliikuntapaikkoja ja Tuusulan urheilupuistoa omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi

3.2. Huolehdimme palveluiden käytettävyydestä ja laadusta toimintakyvyn tukemiseksi

- 3.2.1. Varmistamme kunkin edellytykset ylläpitää omaa toimintakykyään.
- 3.2.2. Kehitämme kouluruokailua ja sen viihtyvyyttä kouluruokaryhmien avulla.
- 3.2.3. Kehitämme hakeutuvia kirjastopalveluita
- 3.2.4. Tuemme tuusulalaisia haasteellisissa elämäntilanteissa.

3.3. Tuemme erityistä tukea tarvitsevien tuusulalaisten toimintakykyä

- 3.3.1. Mahdollistamme yksilöllisen ja joustavan palveluohjauksen sitä tarvitseville kuntalaisille koulutukseen hakeutumisen, työpolun tai kotoutumisen nivelvaiheissa
- 3.3.2. Haemme ja sovimme sujuvat yhteistyömallit sosiaali- ja terveystalouden järjestäjän Keusoten kanssa - yhdyspintatyö, niiden tunnistaminen ja toimintamallit.
- 3.3.3. Luomme ehkäisevän päihdetyön ohjelman.
- 3.3.4. Mahdollistamme yhteisöön kuulumista mm. Ennaltaehkäisevän nuorisotyöllä ja perhetyöllä sekä Hyvän Tuulen tupien toiminnalla.

4. Ympäristö, liikenne ja turvallisuus

Tuusulan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ympäristöön, liikenteeseen ja turvallisuuteen:

4.1. Tavoittelemme laadukasta ja esteetöntä elinympäristöä ja edistämme kestävä kehitystä

- 4.1.1. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä sekä lisäämme uusiutuvan energian osuutta.
- 4.1.2. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä.
- 4.1.3. Panostamme sisäilmaongelmien ratkaisemiseen mm. väistötiloja ja uudisrakentamista hyödyntäen.

4.2. Kehitämme joukkoliikennettä ja luomme edellytyksiä erilaisille liikkumisen muodoille

- 4.2.1. Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemejä
- 4.2.2. Huomioimme liikennesuunnittelussa kevyen liikenteen ja tuusulalaisten edellytykset liikkumiseen
- 4.2.3. Edistämme pyöräilyn mahdollisuuksia Tuusulassa

4.3. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden tunnetta ja teemme Tuusulasta turvallisempaa paikkaa asua

- 4.3.1. Viemme teoiksi turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (mm. turvallisuusjohtamisjärjestelmän mukaisen vastuunjaon sekä valmiuskeskusten perustamisen)
- 4.3.2. Vahvistamme turvallisuuden tunnetta kodeissa ja lähiympäristöissä sekä lisäämme viihtyvyyttä lähiympäristöissä

5. Kulttuuri, sivistys ja oppiminen

Tuusulan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet kulttuuriin, sivistykseen ja oppimiseen

5.1. Luomme sujuvia palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

5.1.1. Varmistamme palveluiden saavutettavuuden

5.1.2. Vahvistamme tietoperustaisuutta palvelujen suuntaamisessa ja kehittämisessä.

5.2. Vahvistamme elinikäistä oppimista

5.2.1. Huolehdimme eri-ikäisten koulutuksellisesta tasa-arvosta ja oppimiseröjen kaventamisesta

5.2.2. Tuemme elämän eri nivelvaiheissa

5.2.3. Tarjoamme kaikenikäisille luentoja, opastusta ja harrastusmahdollisuuksia mm. kirjastoissa ja Tuusulan opistossa.

5.3. Vahvistamme yhteisöllistä toimintakulttuuria

5.3.1. Kehitämme yhteisöllisyyttä sosiaalisten taitöjen oppimisen kautta: mm. Prokoulu-hanke, positiivinen CV (laaja-alaisten taitöjen ansioluettelo) koulunuorisotyö

5.3.2. Edistämme museöiden, kirjaston, tapahtumien toimintaa yhteisinä toimintapaikköina

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Tuusulan kunnassa ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän alueella on useita hyvinvointiin liittyviä ohjelmia ja suunnitelmia, jotka toteuttavat Tuusulan hyvinvointisuunnitelmaa tai alueellista hyvinvointisuunnitelmaa.

Tuusulan kunnan hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavat suunnitelmat ja ohjelmat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Kotouttamisohjelma 2020-2022
- Tuusulan kunnan turvallisuussuunnitelma
- Työllisyysohjelma 2019-2021
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Järjestösuunnitelma 2021-2025

Alueelliset hyvinvointia toteuttavat suunnitelmat ja ohjelmat

- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (valmistelussa)
- Alueellinen ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma (valmistelussa)
- Alueellinen vammaisten hyvinvointisuunnitelma (valmistelussa)
- Alueellinen ehkäisevän työn suunnitelma (valmistelussa)
- Alueellinen perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyohjelma (valmistelussa)

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017- 2020

Hyvinvointikertomuksessa kuvataan tuusulalaisten hyvinvoinnin tilaa.

Hyvinvointikertomus 2017-2018 laadittiin ikä/kohderyhmittäin, mutta rakennetta päätettiin uudistaa hyvinvointisuunnitelmaa 2020-2021 koottaessa. Rakenteellisesti hyvinvointikertomuksen indikaattoritieto on jaoteltu hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 otsikoiden ja tavoitteiden alle. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet on koottu viidestä näkökulmasta, jotka koskettavat kaikkia kohderyhmiä.

Hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 ja -kertomuksen otsikoita ovat

- Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu
- Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus
- Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky
- Ympäristö, liikenne ja turvallisuus
- Kulttuuri, sivistys ja oppiminen

Kuluneella valtuustokaudella on laadittu hyvinvointikertomukset vuosista 2017-2018 ja vuodesta 2019. Kerran valtuustokaudessa raportoidaan laaja hyvinvointikertomus asukkaiden hyvinvoinnin tilasta ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta.

Hyvinvointikertomus perustuu THL:n suositukseen kuntien hyvinvointikertomuksen minimitietosisällöstä. Hyvinvoinnin tilan tämän hetkinen kuvaaminen verrattuna valtuustokauden alkuun on haastavaa, koska valtakunnallisten indikaattoritietojen päivitettyt tilastot ovat käytettävissä seuraavasti:

- FinSote 2020 -tutkimus (THL), hyvinvointialueittaiset tulokset käytössä kesä/syky 2021
- Kouluterveyskysely 2021, tulokset käytössä syksyllä 2021
- PYLL -indeksi (potential years of lives lost) 2015-2019, tulokset käytössä kesällä 2021

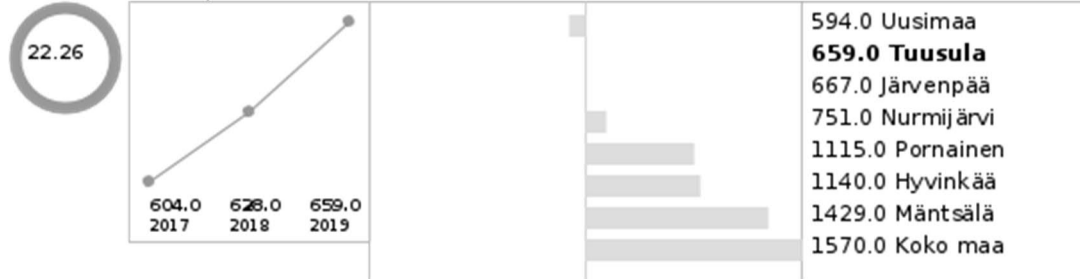
Lisäksi esimerkiksi lastensuojelun tilastot vuodelta 2020 on käytettävissä keväällä 2021.

Hyvinvointikertomusta tehtäessä tuusulalaisten hyvinvointia on tarkasteltu kouluterveyskyselyn ja Finsote-tutkimustulosten lisäksi mm. nuorisobarometrin, korona-ajan tilastojen, perusopetuksen laadun huoltajakyselyn, mielenterveysbarometrin, sosiaalibarometrin, etäopetustutkimuksen, työttömyystilastojen ja poliisin tilastojen valossa.

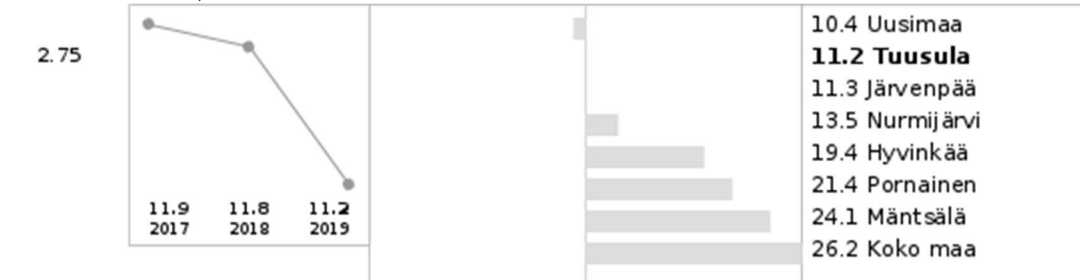
Indikaattorien ja muun tiedon osoittama tuusulalaisten hyvinvointi

Talous ja väestö

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Valtionosuudet, % nettokustannuksista

Vuosikate, euroa / asukas

Vuosikate, % poistoista

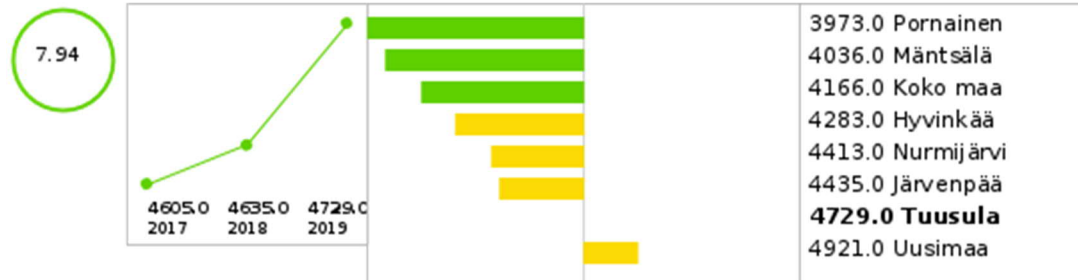
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Verotulot, euroa / asukas

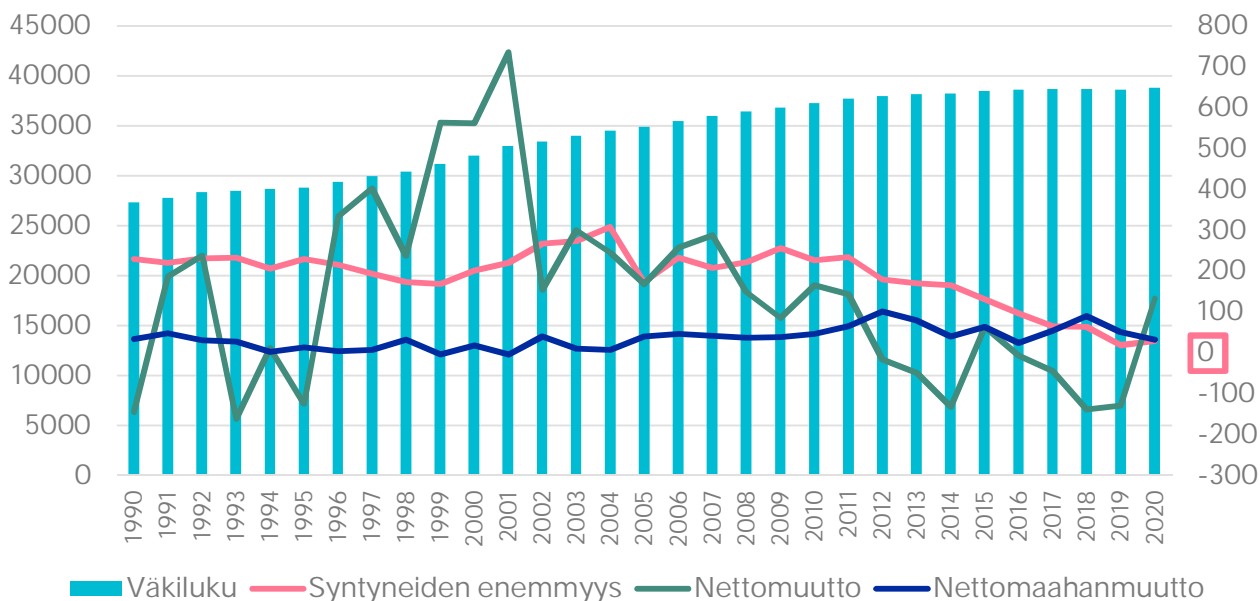
Väestön muutokset

Vuoden 2020 päättyessä Tuusulan asukasluku oli 38 783. Asukasmäärä kasvoi 184 henkilöllä, mikä tarkoittaa 0,5 % kasvua edelliseen vuoteen. Tuusulan viime vuosien väestönkasvu on ollut hidasta. Vuodesta 2012 lähtien kasvu on jäänyt alle yhden prosentin. Vuonna 2019 kasvu oli -0,1, 2018 kasvu oli 0 %, vuonna 2017 0,2 %, vuonna 2016 0,4 % ja vuonna 2015 0,7 %.

Koko Helsingin seutukunnan väestönkasvu vuonna 2020 oli 0,9 % (2019: 1,1%, 2018: 1,2 %, 2017: 1,3 %). Helsingin seudun muuttovoitto muualta Suomesta väheni huomattavasti, kun taas muuttovoitto ulkomailta kasvoi hieman.

Väestön kasvu on tärkeää verotulojen kertymisen ja talouden tasapainottamisen kannalta. Tulevina vuosina vetovoiman lisäämiseksi on tärkeää huolehtia paitsi riittävästä tonttitarjonnasta, myös kunnan palveluiden ja joukkoliikenteen toimivuudesta sekä keskustojen viihtyisyydestä

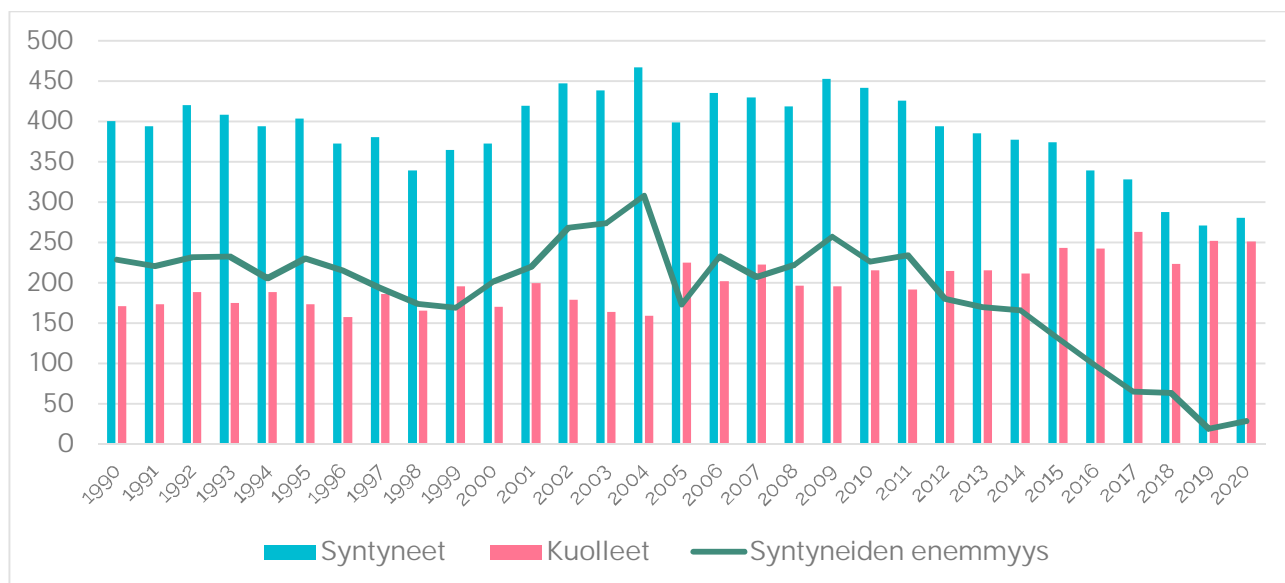
Väestömuutokset 1990-2020

Väestöennuste 2030

Syntyneet, kuolleet ja syntyneiden enemmisyys 1990-2020

Väestörakenteen ikääntyminen vaikuttaa huoltosuhteen kehittymiseen. Demografinen huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15 - 64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Huoltosuhde, demografinen

YHDENVERTAISUUS, IDENTITEETTI JA ELÄMÄNLAATU

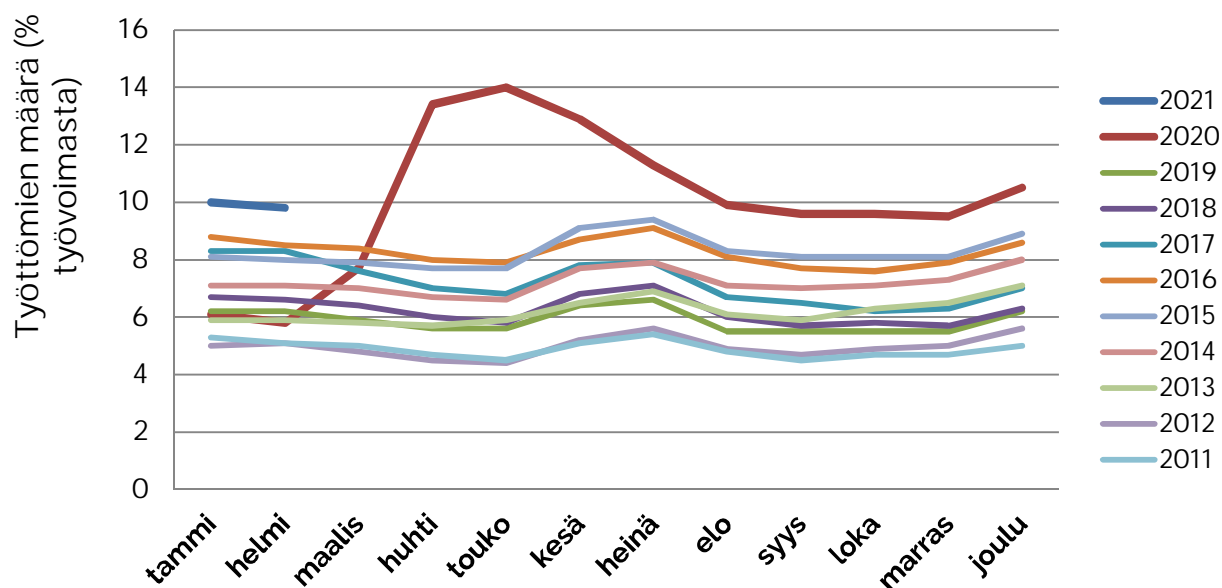
Elämänlaatu ja identiteetti ovat asioita, jotka perustuvat vahvasti ihmisen omaan kokemukseen omasta elämästään. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten ikä, syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin esim. päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja.

Työttömien osuus on laskenut Suomessa viime vuosina aina vuoteen 2019 saakka, mutta lasku kääntyi nousuun vuodesta 2019 loppupuolella ja kiihtyi selkeään nousuun vuonna 2020 koronaviruspandemian vuoksi. Uudenmaan elinkeino-liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) kuntien alueella oli vuoden 2020 joulukuun lopussa yhteensä 116 993 työtöntä työnhakijaa.

Uudenmaan alueella oli työttömiä 44 415 henkilöä (61 %) vuotta 2019 enemmän. Uusia avoimien työpaikkoja oli joulukuussa 2020 27% vähemmän kuin vuonna 2019. Työttömistä työnhakijoista lomautettuja oli 26 799 henkilöä, määrässä oli 770% enemmän vuoteen 2019 tilanteeseen verrattuna.

Tuusulassa työttömien kokonaismäärä oli vuoden 2020 lopussa 2069 henkilöä (12/2019: 1 209 hlöä), 10,5% työvoimasta (2019: 6,2%). Työttömien työnhakijoiden määrä nousi Tuusulassa edellisvuoteen 2019 verrattuna 71%. Pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden työttömänä olleita) oli vuonna 2020 joulukuun lopussa 550 henkilöä (vuonna 2019 401 henkilöä), eli 2,61 % työttömistä (vuonna 2019: 33%). Alle 25-vuotiaita oli työttömänä 227 henkilöä (114 henkilöä vuonna 2019). Avoimia työpaikkoja oli vuoden 2020 lopussa 186 kpl (2019 lopussa 252), mikä on 26 % vähemmän.

Tuusulan työttömyysasteen kehittyminen 2011-2021

Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu alueella tulee jatkumaan, samalla uusien avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt melkein kolmanneksella edellisvuoteen verrattuna. Koronatilanteen kehittymisestä ja siihen liittyvistä rajoituksista riippuen avointen työpaikkojen määrän kasvaminen voi olla alueella hidasta myös vuonna 2021.

Kunnan maksuvastuulla olevien työmarkkinatukea saaneiden määrä joulukuussa 2020 oli 375 henkilöä (2019: 316). Yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita oli 198 henkilöä (2019: 175) ja yli 1000 päivää tukea saaneita 177 henkilöä (2019: 141). Työmarkkinatuen kustannukset vuonna 2020 olivat 1.848,606 euroa, vuonna 2019 vastaavasti 1.630,150 euroa, eli 218.456 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Koronaviruksen aiheuttama taloudellinen taantuma lisäsi työttömyyttä vuoden 2020 aikana selvästi. Valtion palveluiden painottuessa haastavassa tilanteessa yhä enemmän vasta työttömäksi jääneille, kunnan sekä Keusoten vastuu pitkäaikaistyöttömien palveluiden tarjonnasta vastaavasti kasvoi ja tulee kasvamaan.

Vuoden aikana on lisätty yhteistyössä

- Vapaaehtoista työkyvyn arviointia Uuden työterveys Oy:n kanssa. Yhteistyötä jatketaan vuonna 2021, mutta jatkossa Keusoten koordinoima työkykyohjelma tulee vastaamaan tarpeeseen arvioida osatyökykyisten henkilöiden työkykyä.
- Kunnan ja Keusoten toimialueilla palkkatuen avulla työllistämistä. Työllistämisen avulla katkaistaan pitkään jatkunut työttömyys ja etsitään sopivat polut takaisin tuetuille tai avoimille työmarkkinoille.

Lisäksi on otettu käyttöön uusi digitaalinen osaamisen tunnistamisen verkkopalvelu Foreammatti PLUS kuntalaisille, jonka avulla tuetaan työnhakijaryhmiä entistä suuremmalla volyymilla. Palvelu on tarkoitettu kaikille tuusulalaisille, jotka

suunnittelevat omaa koulutus- ja urapolkua ja jotka haluavat tietää alueen työmarkkinoiden tilanteesta suhteessa omaan osaamiseensa tai ammattiinsa.

Työttömät, % työvoimasta

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

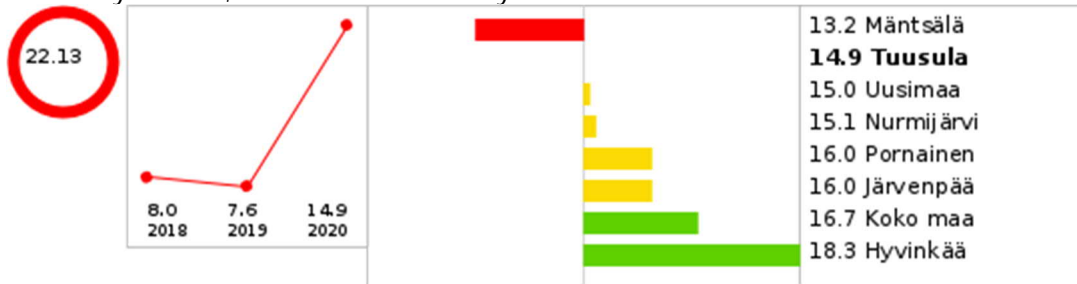

Nuorisotyöttömyys on ollut selvässä laskussa viime vuosina, ennen vuonna 2020 iskenyttä korona-epidemiaa. Nuorisotyöttömyys on Tuusulassa ollut valtakunnan tasoa matalampaa, mutta kehitys seuraa hyvin valtakunnallista kehitystä, näin myös koronavaikutusten osalta.

Nuorisotyöttömyydelle on tyypillistä kausivaihtelut, eli erilaiset siirtymät näkyvät myös nuorisotyöttömyyden tilastoissa. Keväisin esimerkiksi yleensä tapahtuu joukkosiirtymää koulutuksesta työmarkkinoille. Tämä näkyy myös nuorisotyöttömyyden vuoden keskiarvoissa.

Nuorten työllisyys on myös yleisemmin suhdanneherkkää, eli työmarkkinoilla tapahtuvat kysynnän vaihtelut vaikuttavat nopeasti nuorten työttömyysasteeseen. Näistä syistä nuorille työttömyyden todennäköisyys on aikuisväestöstä korkeampi. Tuusulan kunnassa Ohjaamopalvelut on tehostanut tarkastelujakson aikana yhteistyötä oppilaitosten ja te-toimiston kanssa. Tavoitteena on ollut tukea oppilaitoksista lähtevien nuorten nopeampaa siirtymistä työmarkkinoille. Vuonna 2020 on noussut esiin myös suurempi tarve jatkokoulutuksille sekä uravalmennukseen.

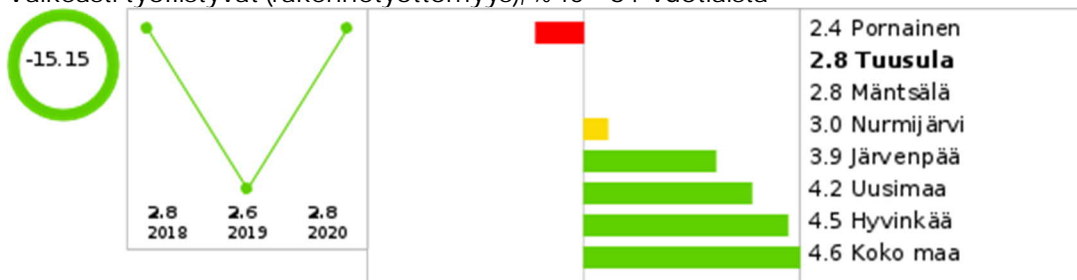
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Tuusulassa ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus koko ulkomaisesta työvoimasta on keskimäärin pienempi kuin koko Suomessa tai Uudellamaalla. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrä Uudellamaalla on lisääntynyt selvästi vuonna 2020, muutos vuoteen 2019 on 56% työttömien määrän kasvu joulukuun 2020 lopussa.

Tarkasteltaessa vaikeasti työllistyviä, eli rakennetyöttömyyttä, Tuusulan tilanne sijoittuu Keski-Uudenmaan kunnissa Mäntsälän ja Pornaisten kanssa kärkipäähän. Rakennetyöttömyys on matalampaa kuin Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Nurmijärvellä tai Uudellamaalla keskimäärin, mutta korkeampaa kuin Pornaisissa.

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Työkyky

Mielenterveyden häiriöt ovat yleinen työkyvyttömyyden syy. Vuonna 2018 Tuusulassa työeläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 131 henkilöä. (tilastotietokanta ETK). Työkyvyttömyys voidaan myöntää joko toistaiseksi tai määräaikaisena kuntoutustukena. Tuusulassa mielenterveyden ja käytöshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64-vuotiaiden osuus on pysynyt melko ennallaan vuodesta 2013 alkaen.

Tilanne Uusimaalla on samansuuntainen kuin Tuusulassa, mutta verrattuna koko maan työkyvyttömyyseläkettä saavien määrään tässä ryhmässä, Tuusulassa asuvat saavat työkyvyttömyyseläkettä mielenterveyden ja käytöshäiriöiden vuoksi harvemmin.

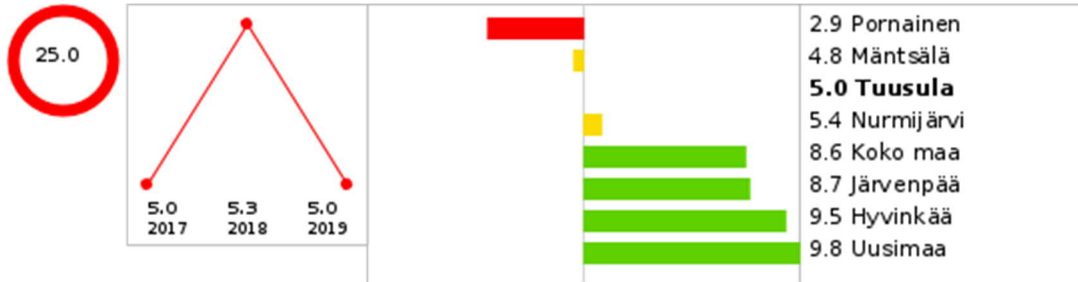
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

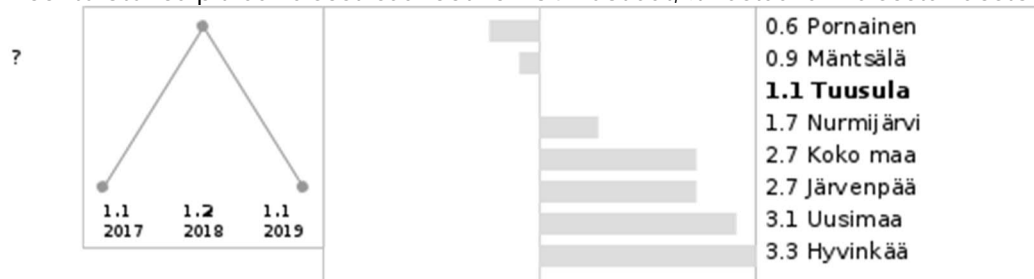
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25-64 –vuotiaiden kohdalla Tuusulan osalta tilanne on pysynyt melko ennallaan viime vuodet.

Tämän ryhmä osuus vastaavanikäisestä väestöstä on Tuusulassa selvästi pienempi kuin vastaava ryhmä Uudellamaalla tai koko Suomessa. Toimeentulotuen siirtoa Kelalle vuonna 2017 valmisteltiin Kelan ja Keski-Uudenmaan kuntien yhteistyöryhmässä vuoden 2016 aikana. Kunnalle jäi siirron jälkeen edelleen harkintaan perustuva täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki. Perustoimeentulotukea ja täydentävää toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrät ovat olleet useamman vuoden lievässä nousussa. Sen sijaan tarkasteltaessa toimeentulotukea saavien määrää koko väestöstä, suunta on ennen koronatilannetta ollut hiukan laskeva 25-64 vuotiaiden sekä 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä. Koronatilanteen johdosta vuoden 2020 ja vuoden 2021 saajamäärät suhteessa muuhun väestöön ovat kääntyneet lievään kasvuun.

Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

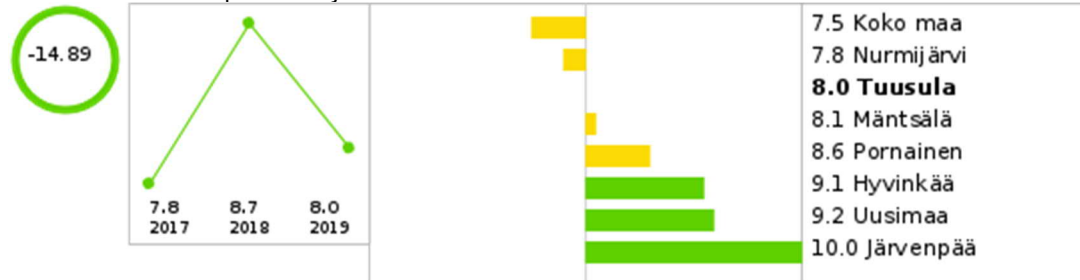

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet

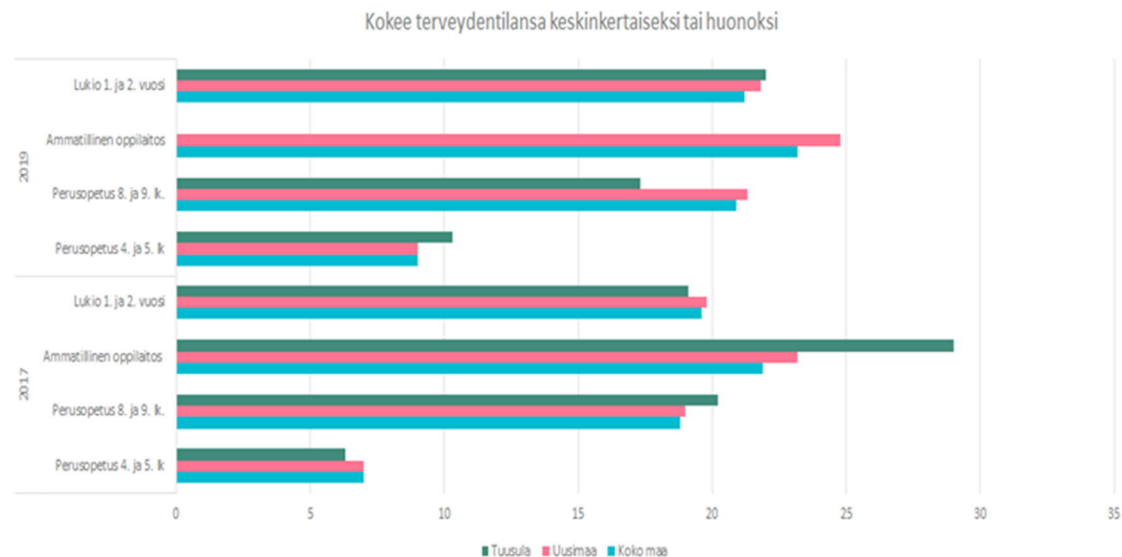
Tuusulassa ovat koko seurantajakson ajan kaikki 9. –luokan päättäneet saaneet jatkokoulutuspaikan. Tästä syystä indikaattori kuvaa paremminkin toisen asteen opintojen keskeyttäneiden määrää. Keskeyttäneissä on hyvin erilaisten syiden takia

koulutuksen ulkopuolelle jääneitä. Tuusulassa etsivään nuorisotyöhön tulleiden ilmoitusten määrä on pääosin seurannut koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten määrää. Vuodesta 2017 lähtien on tehostettu yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten kanssa niin, että kaikista opintojen keskeyttäneistä tulisi nuorisolain mukainen ilmoitus kuntaan. Tässä työssä on vielä tehtävää ja myös esimerkiksi KELAn kanssa yhteistyötä tulisi tehostaa. Puolustusvoimat ovat viimeisten vuosien aikana tehostaneet omien ilmoitustensa prosessia, ja tällä hetkellä jokaisesta palveluksensa keskeyttäneestä tulee ilmoitus etsivään nuorisotyöhön. Myös yhteistyön tehostaminen kutsuntatilaisuuksissa on tuonut hyviä tuloksia.

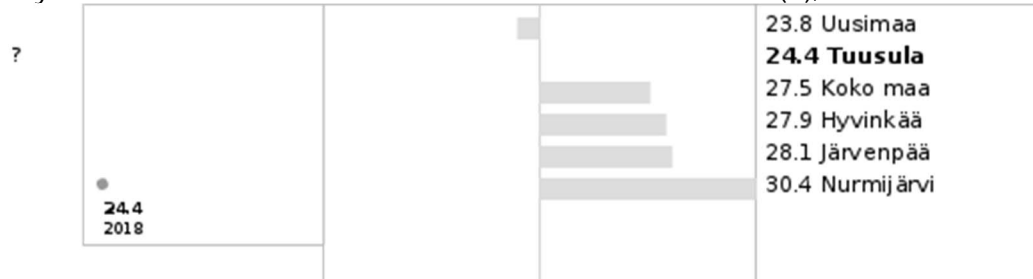
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

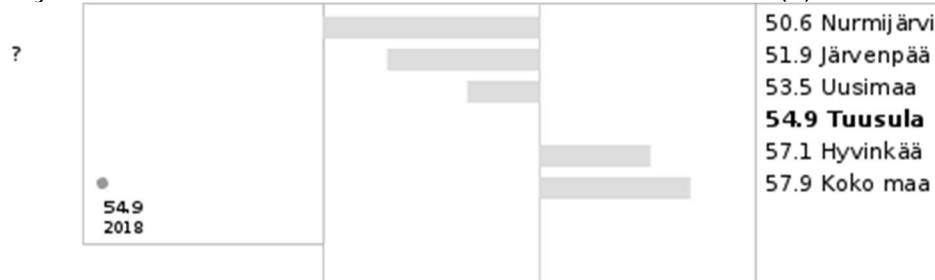
Tuusulalaiset kokevat terveydentilansa kaikissa ikäryhmissä verrattain hyväksi sekä koko Suomen, että keusotekuntien keskiarvoon verrattuna. Tuusulassa asuvat kokevat elämänlaatunsa myös keskimääräistä paremmaksi kuin Suomessa tai Keski-Uudenmaan kunnissa keskimäärin. Finsote 2018 –tutkimus tutki tuusulalaisten onnellisuutta ja havaitsi, että tuusulalaiset ovat Suomen keskiarvoa ja Keusote-kuntien asukkaita onnellisempia.

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet

Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet

Vuonna 2019 omaishoidon tuella kotona hoidettavia 75 vuotta täyttäneitä oli Tuusulassa 3,69% vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on laskettu ennakkoväkiluvun perusteella eli se saattaa hieman tarkentua, suhteutettaessa virallisiin väestötietoihin. Muutosta vuoden 2018 lukuun ei ole havaittavissa.

Keusoten omaishoidon tuen uudet kriteerit tulivat voimaan 1.8.2019 alkaen. Ikäihmisten osalta kriteerimuutos ei näyttäytynyt tilastoissa, sillä vuonna 2019 omaishoidon tuella kotona hoidettavia 75 vuotta täyttäneitä oli Tuusulassa vajaa 4% vastaavan ikäisestä väestöstä. Kriteerien muutoksesta ei ole ennakoitu aiheuttavan juurikaan muutoksia palkkionsaajien määrään.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Tuusulan kotouttamisohjelma laadittiin vuosille 2020-2022. Tuusulan alueella maahanmuutolle on ollut leimallista, että työperäistä maahanmuuttoa sekä perhesiteen perusteella tulleita maahanmuuttajia on ollut kunnassa jo verrattain pitkään. Vuodesta 2016 alkaen kansainvälistä suojelua saavien vastaanotto käynnistyi uudelleen Tuusulassa koko Eurooppaa syksyllä 2015 kohdanneen turvapaikkakriisin jälkeen. Kotouttamisohjelma tavoittelee kolmen vuoden mittaisen kotouttamisajan tehokasta hyödyntämistä, mielekkään koulutus- ja työllisyyspolkujen löytämistä,

maahanmuuttajien kohtaamista yhdenvertaisina kuntalaisina sekä vuorovaikutuksen, osallisuuden sekä hyvien suhteiden tukemista.

Päihdehuollon laitoksissa olevat asiakkaat / 1000 asukasta ilmaisee vuoden aikana päihdehuollon katkaisu- ja kuntoutusyksiköissä laitoshoidossa olleiden asukkaiden osuuden tuhatta asukasta kohden (omatuotanto ja osto). Päihdehuollon laitoksissa oli Tuusulassa vuonna 2018 2,5 asiakasta 1000 asukasta kohden. Tuusulan osalta määrä on noussut koko maan ja myös Uudenmaan keskiarvojen yläpuolelle.

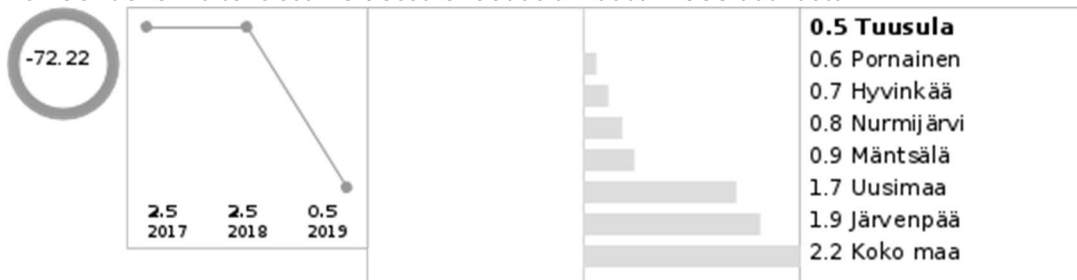
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita tuhatta asukasta kohden Tuusulan tilasto on sekä valtakunnan että Uudenmaan keskiarvoja korkeampi. Vertailukunnista vain Järvenpäässä on Tuusulaa enemmän avopalveluiden asiakkaita

Päihdehuollon erityispalveluiden nettokustannukset ovat Tuusulassa olleet vuonna 2017 niin koko maahan kuin Uudenmaan alueeseenkin nähden suuremmat. Verrokkikunnistakin Tuusulan nettokustannukset ovat suurimmat. Tätä selittää niin päihdehuollon avohuollon kuin laitoshoidonkin muita suuremmat vertailuluvut.

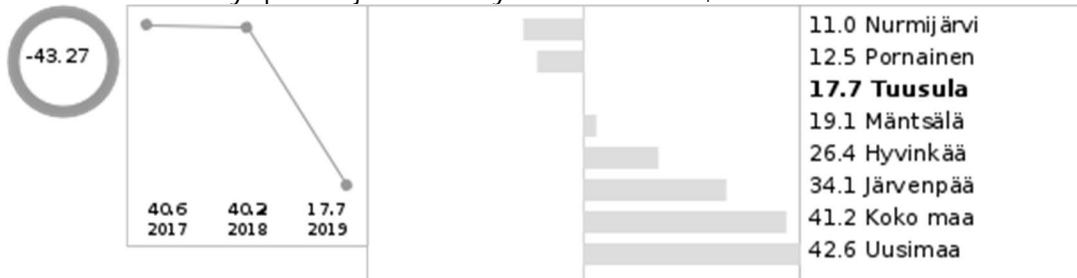
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta

Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet asiakkaat / 1 000 asukasta

Päihdehuollon erityispalvelujen nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

ELÄMÄNTAPA, ESTEETTÖMYYS JA OSALLISUUS

Tuusula toimii - Tuusulan sopivan kaupunkimaiset keskustat ja maaseudun kylät ovat omaleimaisia, viihtyisiä ja vireitä. Tuusulassa voi rakentaa omanlaisensa elonkaaren: pienen kunnan edut suuren kaupungin kyljessä mahdollistavat jokaiselle omanlaisensa elämäntavan. Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara ja kunnassa riittää tekemistä ja tapahtumia. Ihmiset mukaan osallistava ja yhteisöllinen toimintakulttuuri sekä keskeinen sijainti pääkaupunkiseudulla tekevät Tuusulasta yhden Suomen sujuvimmista kunnista.

Tuusulalaisten osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta koulutukseen, työhön, terveyteen, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. Osallisuus on myös oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteisiin ja omaan elämään vaikuttaviin asioihin sekä oikeutta tarttua toimeen yhteisen hyvän edistämiseksi. Osallisuuden kokemus on keskeinen osaa sosiaalista hyvinvointia. Kokemus omasta merkityksellisyydestä, omista vaikutusmahdollisuuksista, uskosta omaan toimijuuteen ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ovat yhteydessä sosiaaliseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun.

Tuusulalaiset nuoret kokevat pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristöönsä liittyviin asioihin, mutta kokemus omaan kouluyhteisöön kuulumisesta on heikentynyt hieman vuoteen 2017 verrattuna. Tuusulalaisten aikuisten osallistuminen on hieman koko maan keskiarvoa alhaisempaa ja Keski-Uusiman alhaisimpia.

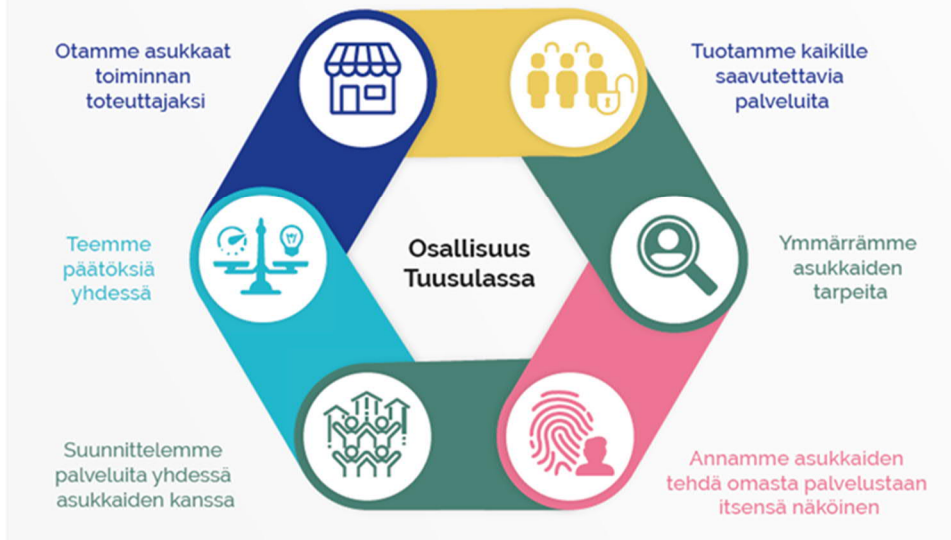
Osallisuuden kokemus on keskeinen osa sosiaalista hyvinvointia. Kokemus omasta merkityksellisyydestä, omista vaikutusmahdollisuuksista, uskosta omaan toimijuuteen ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ovat yhteydessä sosiaaliseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Osallisuuden kokemuksen on osoitettu olevan yhteydessä esimerkiksi terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyshäiriöihin ja elämänlaatuun.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Valtuustokauden aluksi Tuusulassa luotiin osallisuusmalli, jonka kuusi osallisuuden tulokulmaa kertovat kunnan tahtotilasta rakentaa uutta yhdessä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. Keskiössä on saavutettavuus, tarpeiden ymmärrys, räätälöinti, yhteissuunnittelu, yhteisten päätösten tekeminen ja omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen. Asukkailla ja yhteisöillä on keskeinen tehtävä hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäjänä yhdessä kunnan ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Me teemme yhdessä uutta

Asukkaiden osallistumiskeinot

Tuusulan kunnan verkkosivuilla on tarkasteltavissa kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista ja -keinoista. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ovat esimerkiksi osallistuva budjetointi, neuvostot ja nuorisovaltuusto sekä vaikutusten ennakoarviointi (eva).

Osallistuva budjetoinnilla kuntalainen pääsee päättämään yhteisistä varoista. Sillä lisätään kuntalaisten osallisuutta, tuodaan asukkaiden ääni kuuluvaksi, mahdollistetaan asukkaille ketterä, kevyt tapa vaikuttaa omaa lähiympäristöä koskeviin asioihin. Osallistuvan budjetoinnin myötä yhteisöllisyys lisääntyy.

Osallistuvaa budjetointia on toteutettu vuodesta 2018 lähtien. Ensimmäisenä vuonna jaossa oli 40 000 euroa Tuusulan yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden parantamiseksi, Vuosina 2019-2021 vuosina kuntalaiset ovat saaneet päättää 100 000 euron käytöstä.

Tuusulassa vaikuttaa kolme eri kuntalaisryhmiä edustavaa kunnanhallituksen nimeämää neuvostoa: lapsi- ja perheasiainneuvosto, ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto. Lisäksi kunnassa on nuorisovaltuusto, jonka jäsenistä puolet valitaan joka vuosi vaaleilla.

Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa

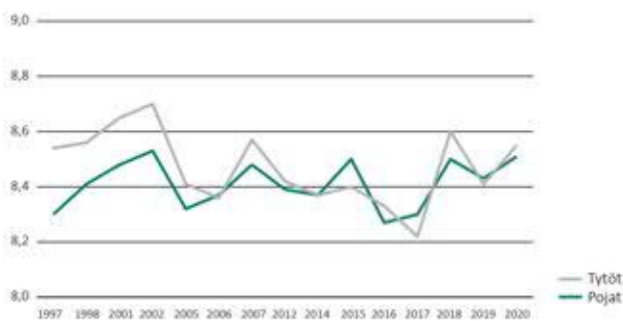
Tuusulan ennakkovaikutusten arvioinnin mallin valmistelu käynnistyi vuonna 2019 ja valmistelua tehtiin poikkihallinnollisessa valmistelutyöryhmässä osallistaen toimialueiden johtoryhmiä valmisteluun. Mallin viimeistely ja hyväksyminen lykkääntyi keväällä 2020 korona-pandemiasta johtuen. Valtuusto teki päätöksen Tuusulan eva-mallin käyttöönotosta 5.10. Ennakkovaikutusten arvioinnin dokumenttipohjat ja sähköinen työkalu otettiin käyttöön syksyllä 2020. Eva-malli luo pohjan ennakkovaikutusten arviointien laadinnalle ja mallia tullaan kehittämään edelleen kokemusten karttuessa.

Tuusulassa tehtiin vuonna 2020 kaksi ennakkovaikutusten arviointia, laaja evaus ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämisestä ja laaja evaus Linjamäen, Nahkelan ja Tuomalan koulujen tulevaisuudesta. Keväällä 2021 käynnissä on kaksi evausta: Jokelan palveluverkon kehittäminen ja Hyrylän palvelukeskuksen rakentaminen.

Tyytyväisyys elämään

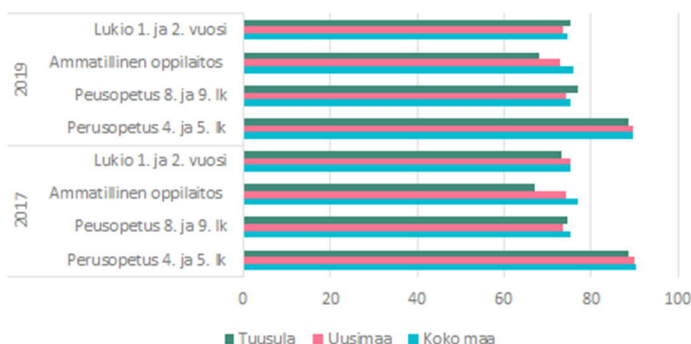
Verrattain moni tuusulalaisista nuorista kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä, vaikka etenkin ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista lähes viidennes kokee olevansa yksinäinen. Aikuisväestön yksinäisyyden kokemus on alhaisempi kuin Keski-Uusimaan keskiarvo, mutta tuusulalaiset tuntevat itsensä yksinäisemmäksi kuin koko maassa keskimäärin.

Nuorisobarometrin seurannan ajan voimakkaimmin yhteydessä yleiseen elämäntyytyväisyyteen ovat olleet tyytyväisyys ihmissuhteisiin ja terveydentilaan. Valtakunnallisesti Kaikilla elämäalueilla suurin osa nuorista antaa tyytyväisyydelleen vähintään arvosanan 8.

KUVIO 35. NUORTEN TYYTYVÄISYYS NYKYISEEN ELÄMÄÄNSÄ KAIKEN KAIKKIAAN KOULUARVOSANA-ASTEIKOLLA 4–10. 15–29-VUOTIAIDEN KESKIARVOT VUOSINA 1997–2020.

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

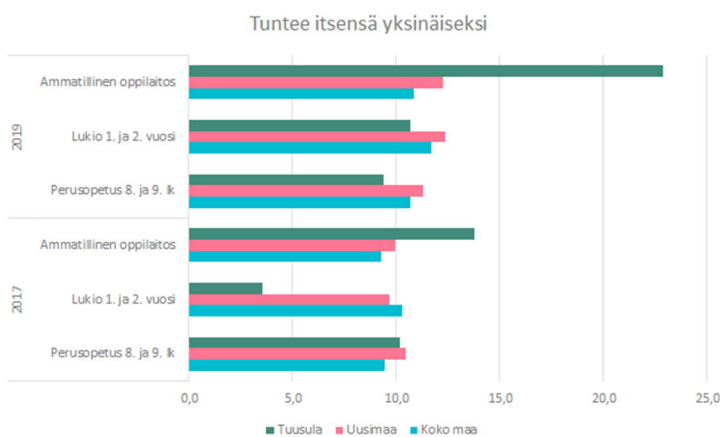
Tuntee itsensä yksinäiseksi

Vuonna 2018 itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus oli Tuusulassa Keusote-kuntien keskiarvoa matalammalla tasolla. 9,8% miehistä ja 8,5% naisista koki itsensä yksinäiseksi Tuusulassa keskiarvon ollessa 9,1%. Koko Suomessa itsensä yksinäiseksi

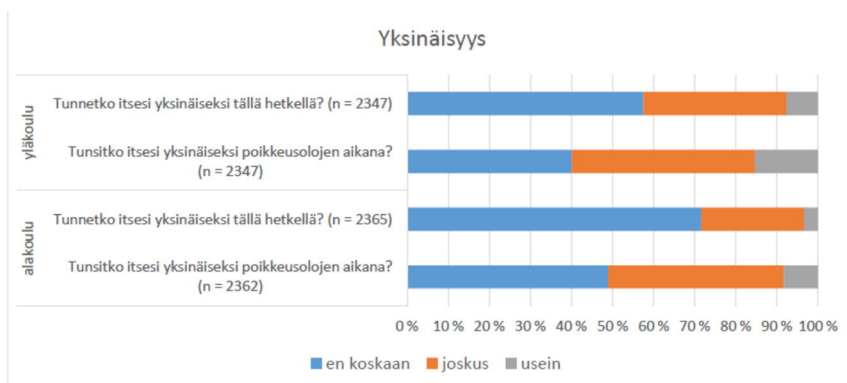
tuntevien osuus on Tuusulaa pienempi. Tuusulassa itsensä yksinäiseksi tunsivat etenkin korkeasti koulutetut naiset (14,8%) ja keskitason koulutuksen saaneet miehet (13,8%).

Kouluterveyskysely vuonna 2019 osoitti, että itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus oli lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä vuoteen 2017 verrattuna. Erityisesti ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat tunsivat yksinäisyyttä. Aikuisista itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on Tuusulassa Keusote-kuntien keskiarvoa matalammalla tasolla.

Nuoret, jotka ovat rahanpuutteen takia joutuneet lopettamaan harrastuksen tai jättämään sen kokonaan aloittamatta, tapaavat ystäviään selvästi muita harvemmin ja kokevat yksinäisyyttä useammin. (Nuorisobarometri 2021) Poikkeusolot näkyvät yksinäisyyden kokemisessa sekä alakoululaisten että yläkoululaisten keskuudessa.

Yksinäisyyden kokeminen alakoulu ja yläkouluikäisillä (Etäopetustutkimus)

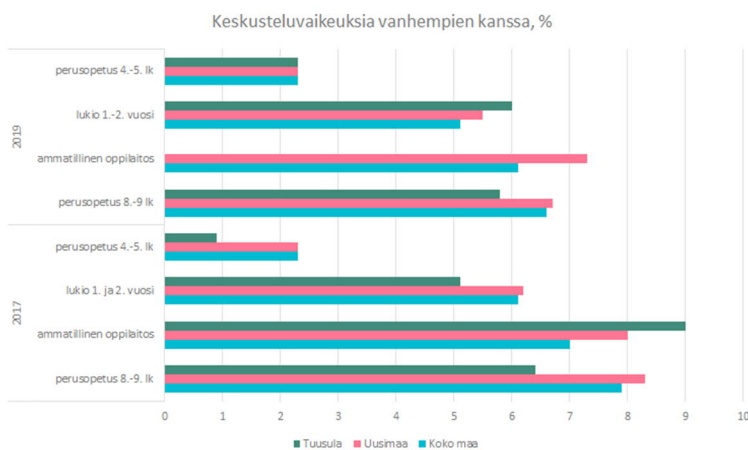

Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat

Korona-ajan sosiaalisen kanssakäymisen vähentyminen ja yksinäisyyden kokemuksen lisääntyminen näkyy kaikkialla Suomessa. Keski-Uudellamaalla reilu kolmannes aikuisväestöstä koki yksinäisyyden lisääntyneen, mikä on suunnilleen sama kuin koko maan luku. Etätyön lisääntymisessä on suuret alue-erot: helsinkiläisistä etätyötä koronaepidemian aikana on lisännyt keskimäärin 74 prosenttia kun vastaava osuus koko maassa on 48 prosenttia ja Keski-Uudellamaalla 52,1%.

Keskusteluvaikeudet ovat hienoisesti lisääntyneet lukiolaisten ja perusopetuksen 4.-5. luokkalaisten keskuudessa vuoteen 2017 verrattuna. Sen sijaan perusopetuksen 8- ja 9. luokkalaisilla keskusteluyhteydet ovat parantuneet. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien tietoja ollut saatavilla vuodelta 2019. Näyttäisi siltä, että tulokset Tuusulan kohdalla ovat saman suuntaisia kuin Uudellamaalla tai koko maassa.

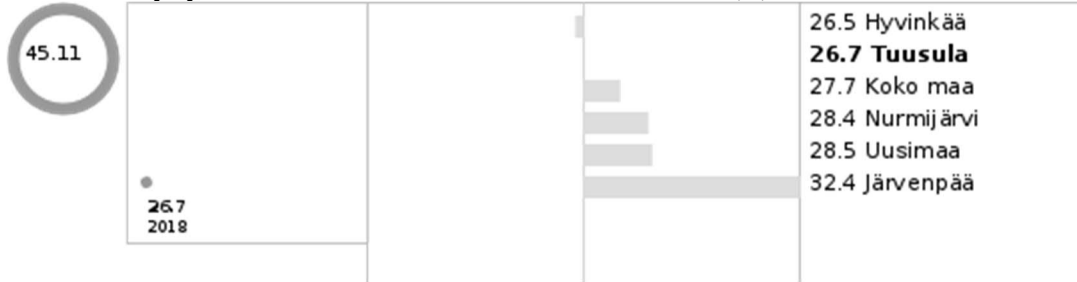

Järjestöjen ja kunnan yhteistyö hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä otetaan laajasti käyttöön myös muiden kuin kunnan omien toimijoiden osaaminen. Erityisesti toimintaan pyritään saamaan mukaan vapaaehtoistoiminnassa mukana olevat ja järjestöjen edustajat.

Aktiivinen kansalaisyhteiskunta sekä järjestö- ja vapaaehtoistoiminta ovat paikallisyhteisöjen toiminnan ydintä ja merkittävä sosiaalisen pääoman vahvistaja. Tällä toiminnalla pystytään vahvistamaan monipuolisesti kuntalaisten omaehtoista arjessa selviytymistä

Tuusulassa aikuisväestöstä noin neljännes ilmoittaa osallistuvansa aktiivisesti erilaisiin toimintoihin. Osallistumisprosentti on alhaisempi kuin Keski-Uusimaalla tai koko Suomessa keskimäärin.

Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%)

Valtuustokauden aikana on tehty järjestöjen ja kunnan yhteistyötä asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä järjestötoimintaan osallistumisen lisäämiseksi. Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto järjesti yhteistyössä kunnan, seurakunnan ja järjestöjen kanssa vapaaehtoistoiminnan peruskoulutuskokonaisuuden vuonna 2019. Koulutuskokonaisuuden suoritti 10 henkilöä. Seuraava vapaaehtoistoiminnan koulutus pidetään syksyllä 2021.

Tuusulassa järjestettiin Keski-Uudenmaan Yhdistysverkoston toimesta sote-järjestöille ja kunta yhdistysten aamukahveja vapaa-ajan toimintaa järjestäville yhdistyksille sekä kulttuurikahviloita kulttuuritoimijoille. Tuusulan kunnan Järjestöfoorumeita järjestettiin vuosina 2019 ja alkuvuodesta 2020. Koronan myötä Järjestöfoorumit ovat olleet tauolla.

Koronaepidemian aikana ikääntyneiden ja haavoittuvassa asemassa olevien tueksi perustettiin työryhmä, joka kokoontui Tuusulassa viikoittain keväällä 2020. Työryhmä oli monialainen ja siinä oli kunnan ja Keusoten lisäksi kolmas sektori edustettuna.

FYYSINEN, PSYYKKINEN JA SOSIAALINEN TOIMINTAKYKY

Kuntalaisten kokonaisvaltaiseen toimintakykyyn vaikuttavat monet asiat, joihin osaan voidaan vaikuttaa yksilötason valinnoilla ja luomalla hyvinvoinnille sopivat puitteet elinympäristössä sekä yhteiskunnassa.

Fyysisen toimintakyvyn ja terveyden osalta asiat Tuusulassa ovat melko hyvin. Tuusulassa liikuntaa edistetään paremmin kuin Suomessa keskimäärin (TEA - pistemäärä) ja se näkyy mm. siten, että Tuusulassa liikuntaa harrastetaan vapaa-ajalla enemmän kuin Keski-Uudellamaalla tai koko Suomessa ja liikuntaa harrastamattomien osuus on Keski-Uudenmaan kunnista pienin (Finsote 2018).

Liikunnan edistäminen kunnassa TEA -aineisto sisältää tietoja kuntien toiminnasta kuntalaisten liikunnan edistämiseksi ja liikunnan edellytysten luomiseksi. Tiedot liittyvät kuntien toimintaan laajojen väestöryhmien liikunnan edistämiseksi. Indikaattori kuvaa liikunnan edistämisestä kunnassa vastaavan tahon terveydenedistämisaktiivisuutta. Tuusulassa liikunnan edistäminen on paremmalla tasolla kuin koko Uusimaan alueella tai koko maassa.

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

Lasten ja nuorten osalta liikunnallisuuden kehitys ei ole mennyt kaikilta osin toivottuun suuntaan. Tuusulan osalta vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä on laskenut ajalla 2017-2019 melkein kaikissa oppilasikäryhmissä jonkun verran. Kehitys on valtakunnallinen eli samansuuntaisia tuloksia saadaan Uudellamaalla sekä koko Suomessa. Poikkeuksen tähän tekee peruskoulun 8. ja 9. luokan opiskelijat, jossa vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä on noussut vuoden 2017 tasosta.

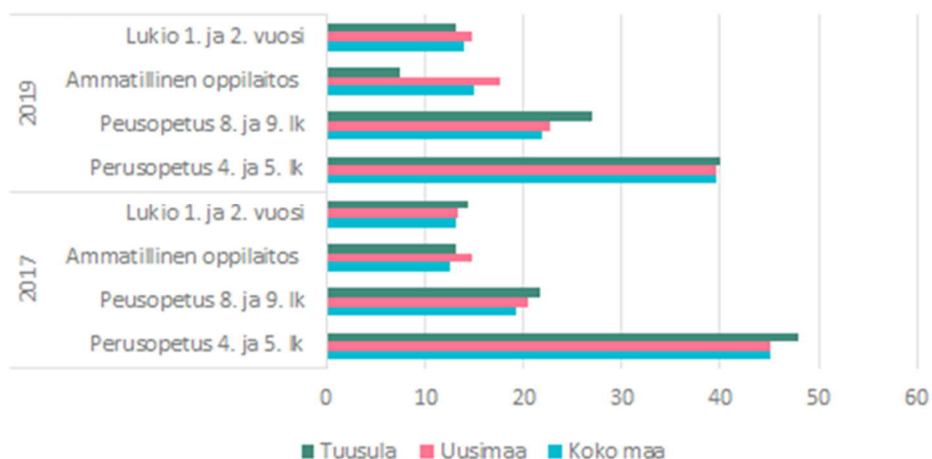
Lasten terveellisiin elämäntapoihin on tärkeä kiinnittää huomiota, sillä pohja hyvinvoinnille luodaan jo lapsuudessa ja vahva pohja kestää usein pitkälle vanhuuteen asti. Tämä puolestaan tärkeää terveiden elinvuosien kasvattamisen ja terveyspalveluiden ylikuormituksen vähentämisen näkökulmasta. Lasten liikkumiseen on pyritty vaikuttamaan mm. Liikkuva koulu –hankkeen kautta sekä kehittämällä koulujen pihoja lähiliikuntapaikoiksi.

Ennen koronaepidemiaa tuusulalaisten aikuisten liikuntaa harrastamattomien osuus on Keski-Uusimaan kunnista pienin. Syksyllä 2020 noin viidennes keski-uusimaalaisista aikuisista ilmoitti liikunnan vähentyneen. Koko maan arvo oli suunnilleen sama viidennes. Vastaavasti 16,4% keski-uusimaalaisista ilmoitti liikunnan lisääntyneen epidemian aikana.

Ikääntyneistä erityisesti yli 80-vuotiaat ovat vähentäneet päivittäistä liikuntaa koronaepidemian vuoksi. Vaikka sosiaaliset rajoitukset koskivat myös 70–80-vuotiaita, he pystyivät todennäköisesti helpommin ulkoilemaan tavanomaiseen tapaan. Lyhytkin tauko liikunnassa voi alentaa toimintakykyä, vaikeuttaa arjessa selviytymistä ja lisätä avuntarvetta. Toisaalta noin 10 prosentilla yli 80-vuotiaista liikunta oli jopa lisääntynyt, mikä kertoo, että osalla iäkkäistä on ollut voimavaroja reagoida muuttuneeseen tilanteeseen.

Monet hyvinvointiin liittyvät ongelmat ovat yleisempiä toimintarajoitteisilla ihmisillä verrattuna muuhun väestöön. Koronaepidemia ja sen rajoitustoimet ovat entisestään heikentäneet heidän tilannettaan.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

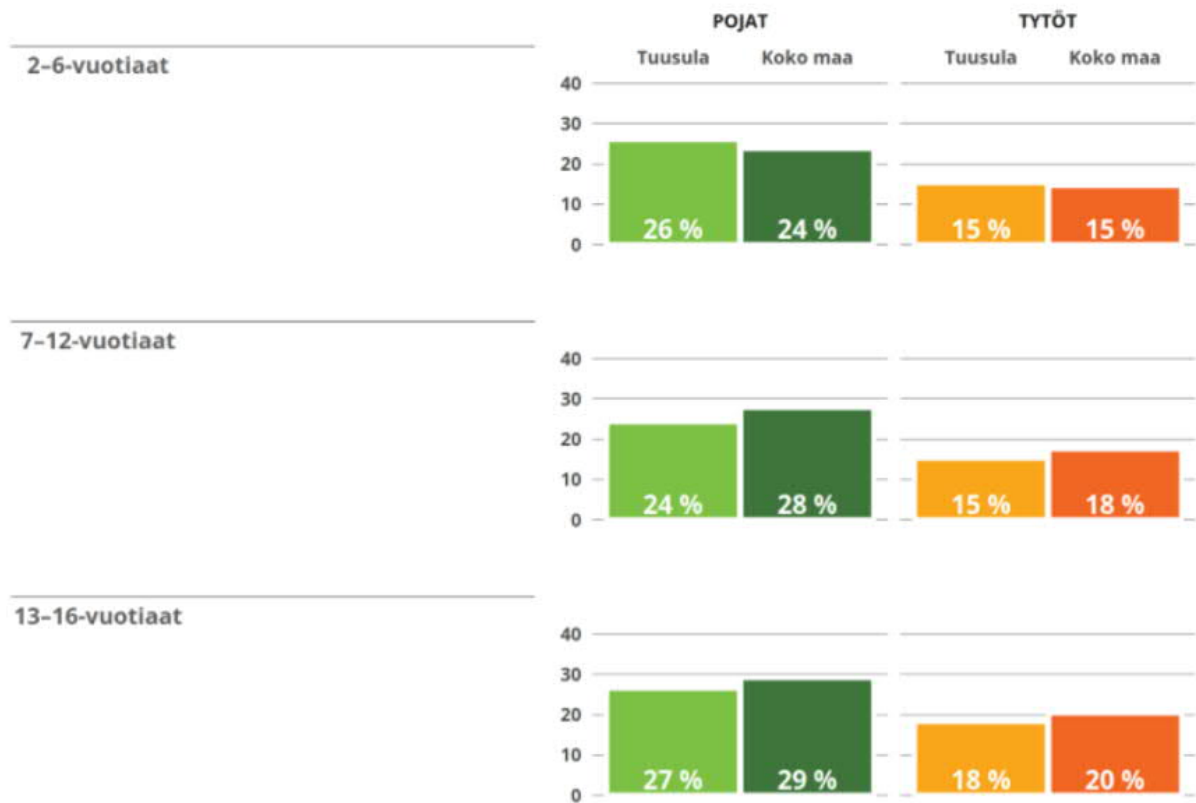
Lihavuus vaikuttaa haitallisesti lapsen terveyteen, fyysiseen toimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Lihavuus saattaa heikentää lasten ja nuorten elämänlaatua; lasta saatetaan kiusata tai syrjiä sen vuoksi, että hän on lihava. Lihavuus lisää monien myöhempien sairauksien, esimerkiksi sydän- ja verisuonitautien sekä astman vaaraa. Lapsuus- ja nuoruusiän lihavuudella on myös taipumusta jatkua aikuisikään. Lasten ja nuorten lihomisen ehkäisy ja hoito on ehkäisevää terveydenhuoltoa, terveyden säästämistä aikuisuuteen ja vanhuuteen.

FinLapset -tutkimuksen, v. 2014-2019, perusteella ylipainon kehitys 2-16-vuotiailla tuusulalaisilla on pysynyt suhteellisen ennallaan. Vuosittaista vaihtelua sukupuolten välillä on, mutta haaste on edelleen olemassa. Hieman yli viidennes 2-16 -vuotiaista pojista ja hieman alle viidennes saman ikäisistä tytöistä on ylipainoisia. Kouluterveyskyselyyn osalta päivitetty tulokset julkaistaan vasta syksyllä 2021, mutta ylipainoon liittyvät haasteet on nähtävissä aiempien kyselyjen tuloksista.

Muutos, vuosina 2014-2019,
ylipainoisten 2-16-vuotiaiden osuus

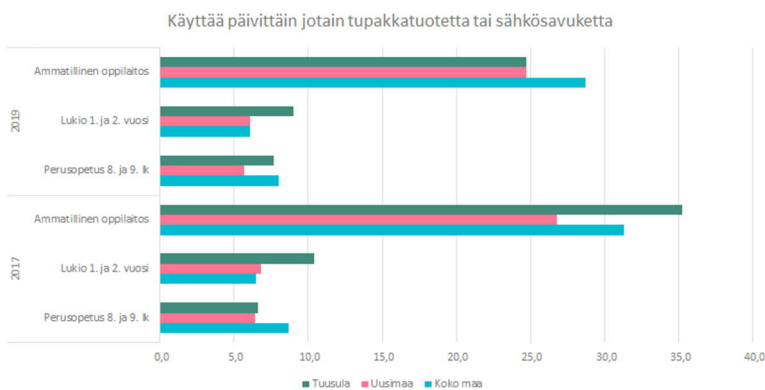
Tilanne 2019, ylipainoisia % ikäluokasta

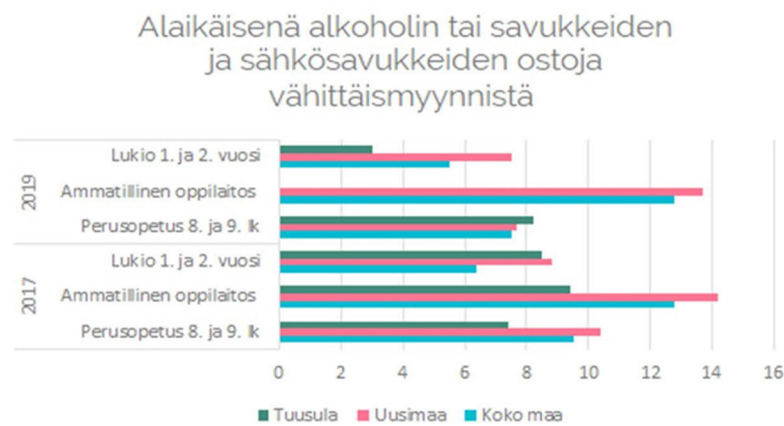
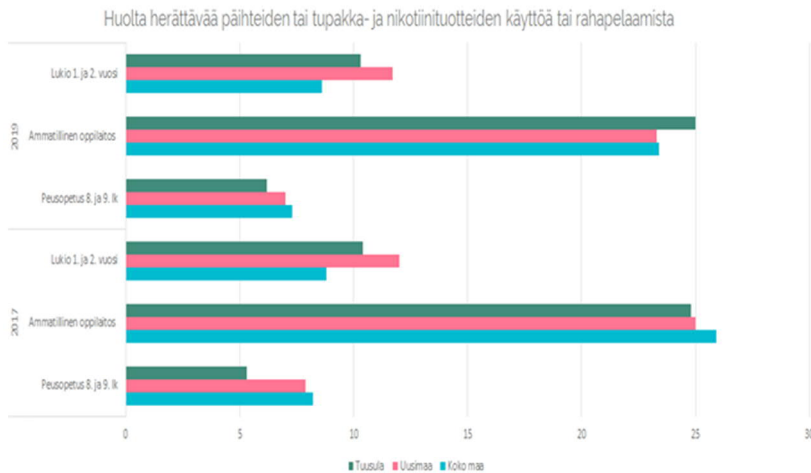

FinSote (2018) tutkimuksen mukaan tuusulalaisista aikuisista on ylipainoisia (BMI>25) yli puolet vastaavan ikäisistä. Määrä on Keski-Uusimaan suurin ja selkeästi suurempi kuin koko maassa.

Päivittäinen tupakointi tai nikotiinivalmisteiden käyttö on tuusulalaisten nuorten keskuudessa harvinaisempaa kuin koko maassa. Huolenaiheiksi nousee nuorten ikäryhmässä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat tuusulalaiset: nuorilla on huolta herättävää päihteiden, nikotiini- tai tupakkatuotteiden käyttöä sekä rahapelaamista enemmän kuin lukiokoulutuksessa olevilla, Tuusulassa enemmän kuin Uudellamaalla keskimäärin.

Alaikäisenä alkoholin tai savukkeiden ja sähkösavukkeiden ostoja vähittäismyynnistä on perusopetuksen oppilailta selkeästi enemmän kuin lukioikäisillä. Lukioikäisten ostot ovat vähentyneet merkittävästi vuodesta 2017 ja on koko maan tasoa alhaisemmat.

Aikuisten kohdalla huolen aiheitakin on, sillä esim. alkoholia liikaa käyttävien aikuisten osuus on Keski-Uusimaan korkein. Myös päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita on keskimääräistä enemmän kuin alueen muissa kunnissa

Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 65 vuotta täyttäneet

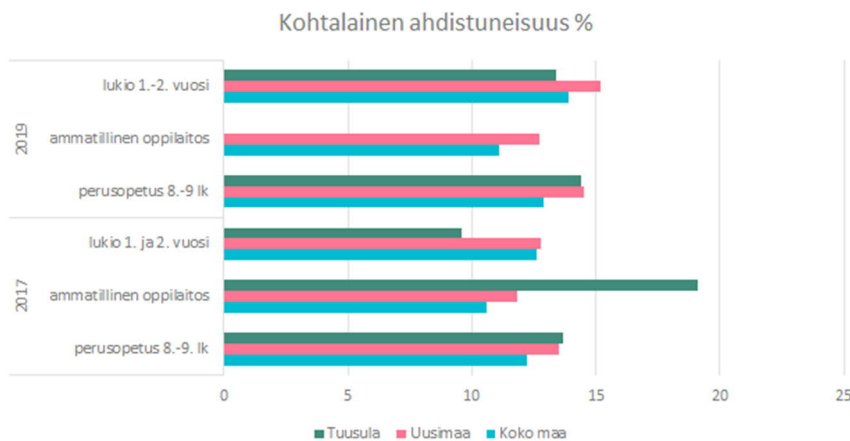

Nuorisobarometrin 2021 mukaan kaikista palveluista kaikkein riittämättömimmäksi koettiin apu rahapeliongelmien, joita noin viidennes piti vähintään melko riittämättömänä, ja velkaneuvonta, jota myös noin viidennes vastaajista piti vähintään melko riittämättömänä.

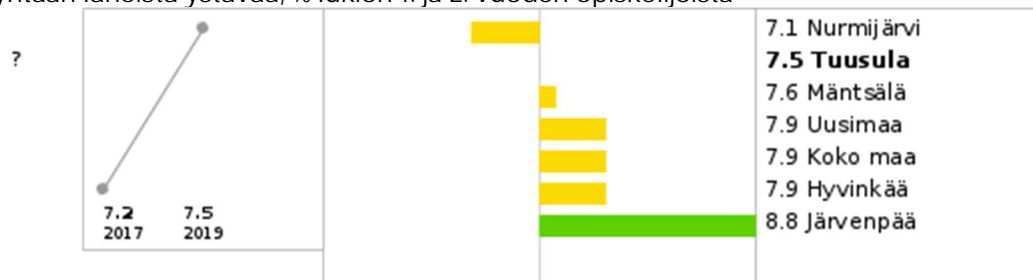
Palveluiden riittämättömyyteen ovat keskimääräistä useammin törmänneet

vieraskieliset (20 %), pitkäaikaissairaat (24 %), mielenterveysongelmaiset (32 %), ne, joilla ei ole tutkintoja ja jotka eivät opiskele (26 %) sekä nuoret, joilla on kokemusta johonkin vähemmistöön kuulumisesta (20 %)

Kohtalaista ahdistuneisuutta kysyttäessä huomattiin, että Tuusulassa nuoret tuntevat kohtalaista ahdistuneisuutta keskimäärin samalla tavalla kuin muuallakin Suomessa ja Uudellamaalla vuonna 2019. Ammatillisen oppilaitoksen tietoja ei ole saatavilla vuodelta 2019.

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Mielenterveysbarometrin mukaan suomalaisista 76 % on sitä mieltä, että syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tulisi keskittää nykyistä enemmän sosiaali- ja terveyspalvelujen resursseja. Vuoden 2021 Mielenterveysbarometrin mukaan mikään muu väestöryhmä ei herätä läheskään yhtä suurta huolta.

Tuusulan yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa on otettu lukuvuoden 2019-20 aikana käyttöön opiskeluhuollon henkilöstön toteuttamana IPC- menetelmä (Interpersoonallinen työmuoto nuorten masennuksen hoidossa). Menetelmän kohderyhmänä ovat nuoret, joiden masennus on lievää tai vasta oiretasoista/esioreilevaa. Vuoden 2020 loppuun mennessä ko. menetelmän käyttö oli aloitettu 22 nuoren kanssa.

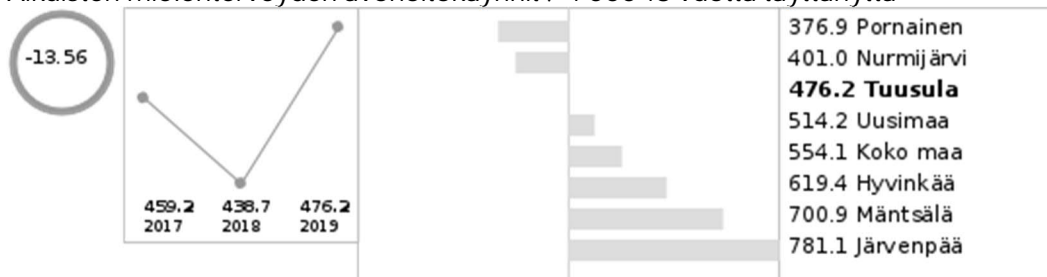
Barometrissa näkyy kansalaisten selvä huoli nuorten jaksamisesta. Korona on entisestään luonut paineita palvelujen kehittämiseen. Seuraavaksi eniten lisää sotepalveluja tarvitsevat suomalaisten mielestä mielenterveyskuntoutujat (52 %),

syrjäytymisvaarassa olevat aikuiset (52 %) ja masennusta sairastavat (50 %). Ikääntyville lisää resursseja keskittäisi 41 % ja lapsiperheille 38 %. (Mielenterveysbarometri 2021)

Koronan sosiaalisia vaikutuksia on seurattu tiiviisti koko epidemian ajan. Esimerkiksi mielenterveysongelmien tilanne arvioitiin ennätyksellisen huonoksi syys–joulukuussa 2020. Vaikka erityisen vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten palveluihin panostamista pidettiin tärkeänä, tarvittavia toimia ei ilmeisesti kaikilta osin kyetty tekemään. Toki myös positiivisia seurauksia ilmeni. Esimerkiksi koronaan sairastumisen pelko ja ahdistus, yksinäisyys, harrastusten tai tekemisen puute, vanhempana jaksaminen, työttömyys ja lomautusten uhka vähentyivät. Myönteisten muutosten taustatekijöitä on syytä eritellä jatkossa tarkemmin, jotta hyviä käytäntöjä voidaan ottaa käyttöön laajemmin. (Sosiaalibarometri 2021)

Psyykkisen toimintakyvyn osalta Tuusulan tilanne on hyvä tilastojen valossa: psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on Keski-Uusimaan pienin, samoin tuusulalaiset ilmoittivat Keski-Uusimaan alueella vähiten itse raportoituja masennusdiagnooseja.

Aikuisten mielenterveyden avohoitoikännit / 1 000 18 vuotta täyttäneitä

YMPÄRISTÖ, LIIKENNE JA TURVALLISUUS

Tuusulassa alakoulujen, päivittäistavarakauppojen sekä lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus on kohtuullisella tasolla. Päivittäistavarakauppojen saavutettavuus ikääntyneille on melko hyvällä tasolla, vaikka Tuusulan osittain hajanaisesta yhdyskuntarakenteesta johtuen päivittäistavarakauppojen saavutettavuus on tiiviimmin rakennettuja kaupunkeja alhaisempi. Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus on Tuusulassa edelleen erinomaisella tasolla.

Hyvä elinympäristö luo pohjan asukkaiden hyvinvoinnille, arjelle ja perustarpeiden tyydyttämiseksi. Se tarjoaa mahdollisuuden asumiseen, palveluiden käyttämiseen, työssäkäyntiin, ulkoiluun, harrastuksiin, mutta myös lepoon ja yksityisyyteen. Laadukas elinympäristö on vetovoimainen niin asukkaille kuin yrittäjillekin.

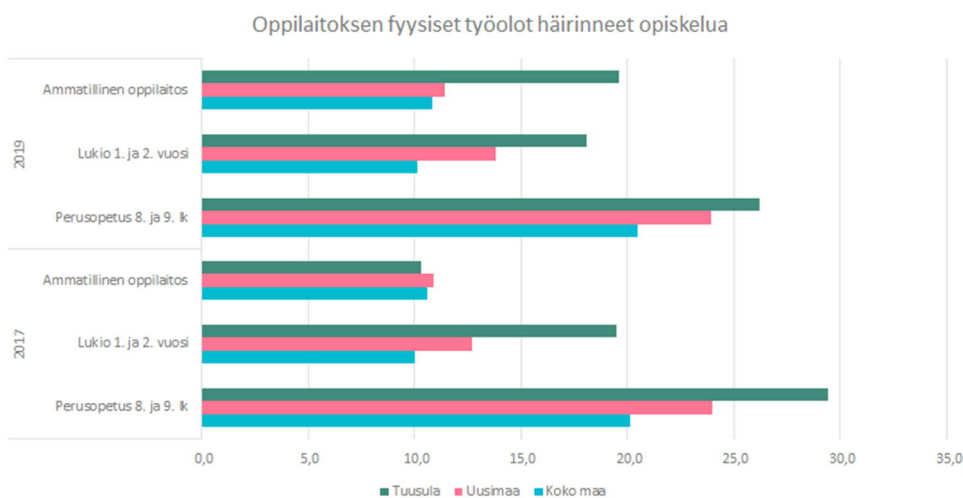
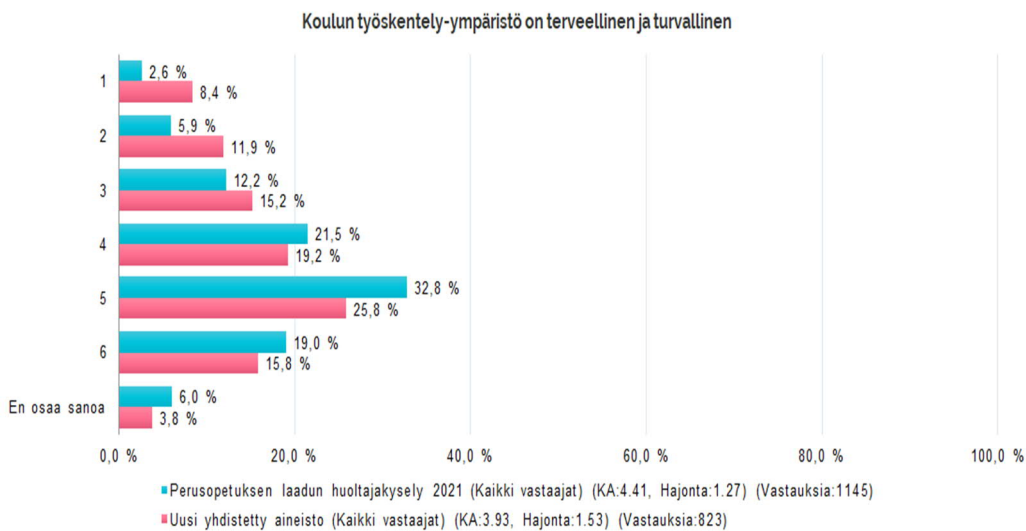
Terveellisyys, turvallisuus, esteettömyys ja viihtyisyys ovat elinympäristön tärkeitä ominaisuuksia. Infrastruktuurin eli perusrakenteiden suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja kehittäminen muodostavat yhden hyvinvointimme kivijaloista.

Vuonna 2017 oppilaitoksen fyysiset työolot ovat häirinneet noin kolmannesta 8. ja 9. luokan oppilaista. Sisäilmanongelmien ratkaisemiseksi on valtuustokauden aikana

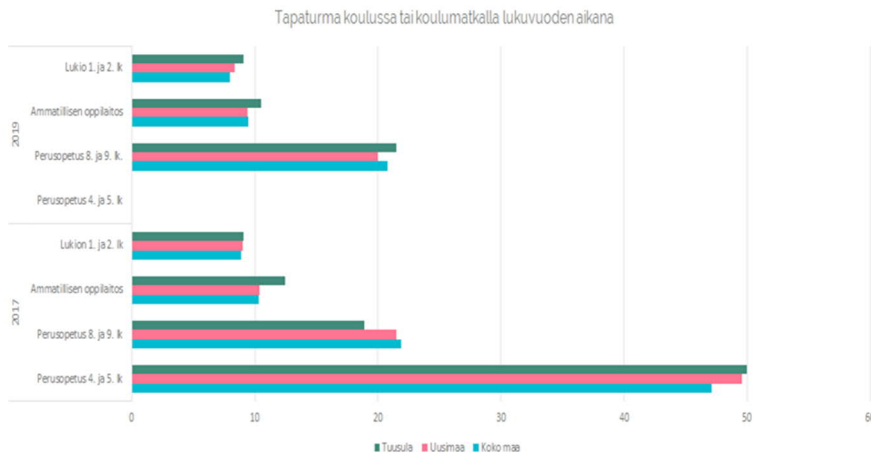
tehty systemaattista työtä, näkyy positiivisena kehityksenä perusopetuksen laadun huoltajakyselyssä.

Vuonna 2020 Tuusulassa oli yhdeksän kouluja tai päiväkoteja koskevaa kohdekohtaista sisäilmatyöryhmää. Työryhmät perustettiin kohteissa havaittujen sisäilmaongelmien ratkaisun tueksi. Lisäksi Tuusulassa toimii kunnan sisäilmatyöryhmä, jossa käsitellään kaikkia kunnan kohteisiin liittyviä sisäilma-asioita.

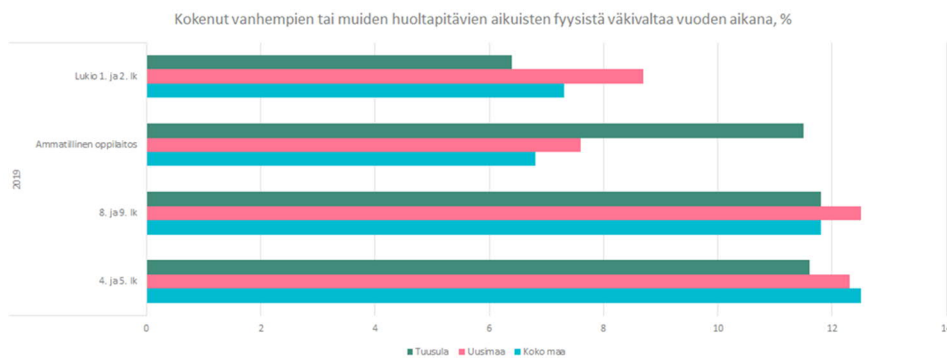
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveystarkastaja tarkasti vuonna 2020 Tuusulassa kahdeksan koulua ja yhdeksän päiväkotia. Näistä neljässä koulussa todettiin korjausta vaativia epäkohtia koulun sisäilmassa, muiden tarkastettujen koulujen sisäilmassa ei todettu terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Neljässä päiväkodissa todettiin korjausta vaativia epäkohtia sisäilmassa ja viidessä todettiin sisäilmaan liittyviä vähäisempiä epäkohtia.

Koulutapaturmien määrä on hieman vähentynyt kaikissa ikäryhmissä verrattuna vuoteen 2017. Perusopetuksen 4. ja 5. luokilta ei ole olemassa indikaattoritietoa vuodelta 2019.

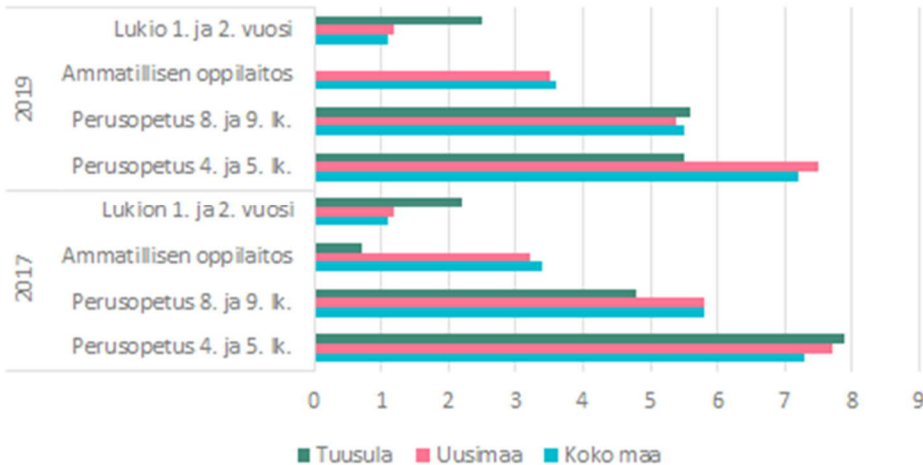

Kouluterveyskyselyn mukaan vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa viimeisen vuoden aikana on kokenut noin kymmenes 4-5. luokkalainen, 8-9. luokkalainen sekä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeleva. Kaikkien muiden ryhmien, paitsi ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien kohdalla kokemus fyysisestä väkivallasta on Tuusulassa vähäisempää kuin Uudellamaalla tai koko maassa.

Koulukiusaamista kokeneiden määrä 4.-5. -luokkalaisten osalta on alle maan keskiarvon. Lukiolaisten osalta kiusaamista koetaan yli maan keskiarvon ja 8.-9. -luokkalaisten arvot olivat samat kuin koko maan arvot. Amatillisten oppilaitosten opiskelijoiden tietoja ei ollut saatavilla. Kiusaamiseen on pyritty vaikuttamaan olemalla mukana mm. KiVa -koulu sekä ProKoulu -hankkeissa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

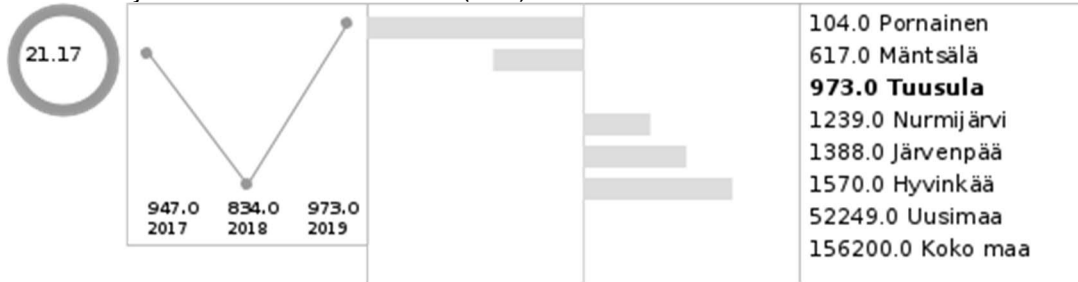
Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on tämän vanhemmillä tai muilla huoltajilla. Viranomaisella on kuitenkin velvollisuus tarvittaessa tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Lastensuojelulla turvataan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tilanteen niin vaatiessa lapsi ja perhe tulee ohjata lastensuojelun piiriin. Lastensuojelu on lapsen ja perheen viimesijainen tukimuoto, johon turvaudutaan, kun esim. ennaltaehkäisevät tai sosiaalihuollon palvelut eivät ole riittäviä.

Vuoden 2020 ennakkotietojen perusteella kodin ulkopuolelle sijoitettuja 0-17-vuotiaita tuusulalaisia on 97 eli 1,1% vastaavan ikäisestä väestöstä. Mutta lastensuojelun avohuollon asiakkaina olleiden 0-20-vuotiaiden määrä oli vuonna 2019 242 ja vuonna 2020 luku oli noussut roimasti ollen 390.

Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut syksyllä 2020 verrattuna aikaan ennen koronaa. Koronaepidemiolla uskotaan olevan lasten ja perheiden hyvinvointiin pitkäaikaisia vaikutuksia. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrät ovat olleet kasvussa jo usean vuoden ajan, joten koronaepidemian vaikutusten arviointi tilanteeseen on haastavaa.

Yhteydenpitoa sijoitettujen lasten ja heidän läheisverkostonsa välillä koronatilanne on joka tapauksessa haastanut. Koronaviruksen myötä myös monet lastensuojelun asiakastapaamiset peruuntuivat tai ne toteutettiin etäyhteyksin. Lastensuojelun asiakkaana oleva perhe tarvitsee usein tukea monista erilaisista palveluista. Eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitys näyttää edelleen korostuneen koronaepidemian aikana.

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

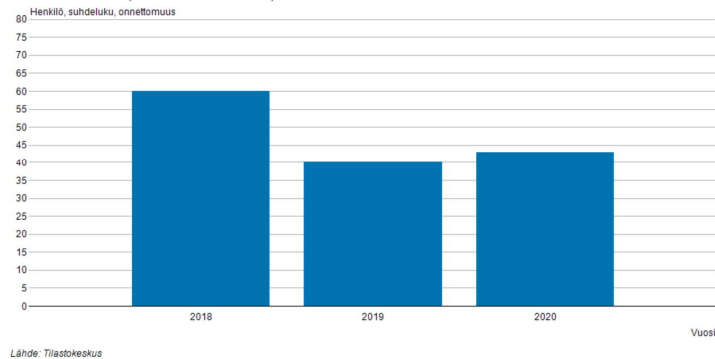
Tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä on vähentynyt vuonna 2019 vuodesta 2018 reilulla 20 henkilöllä. Tarkasteltaessa tieliikenneonnettomuuksissa kuolleiden lukumäärää, vuoden 2018 piikin jälkeen, se on palannut samalle tasolle kuin vuonna 2017.

Liikenneterrokkomukset ovat kasvaneet. Vielä tämä ei näy tieliikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrässä kovinkaan selkeänä nousuna.

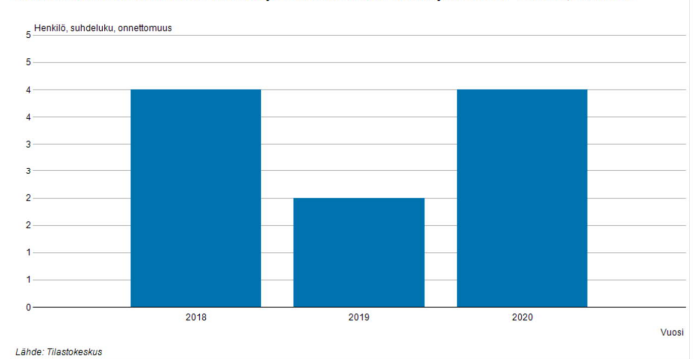
Poliisin tietoon tulleet Tuusulassa tapahtuneet rikokset vuosina 2017-2020

Ilmoitettu kpl	2017	2018	2019	2020
Omaisuusrikokset	894	974	1133	1596
Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	124	94	124	
Seksuaalirikokset	17	20	88	22
Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	28	40	118	
Rikokset rikoslain 42, 43 tai 44 lukua vastaan	22	26	32	
Liikenne rikokset	906	848	799	1179
Muut rikoslakia vastaan tehdyt rikokset	147	173	297	
Huumeaineriikokset	80	102	89	113
Rikoslakirikokset	2218	2277	2680	3435

Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet ja loukkaantuneet muuttujina Vuosi. Tuusula, Loukkaantuneet (ml. vakavasti loukk.).

Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet ja loukkaantuneet muuttujina Vuosi. Tuusula, Kuolleet.

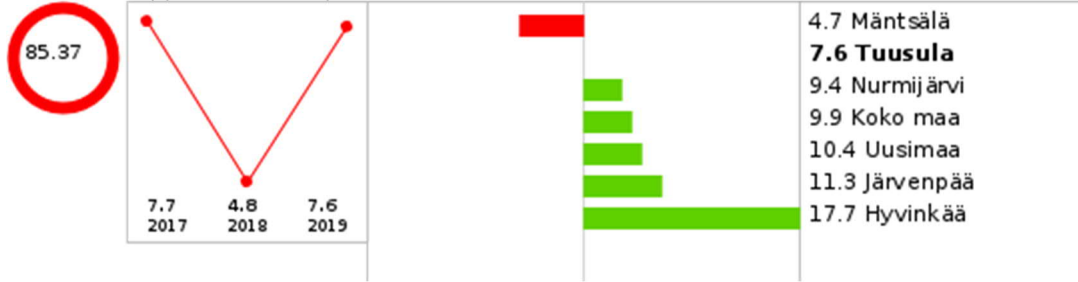
Päihdekiinniotot 2017-2019

Päihdekiinniotot	2017	2018	2019
yhteensä	134	108	121

Nuorten (15–20 - vuotiaat) tekemät rikokset

		2017	2018	2019	2020
Rikoslakirikokset	Alle 15 v.	71	51	63	52
	15-17 v.	82	64	91	154
	18-20 v.	141	165	133	234
	Summa	294	280	287	440

Rikoksista syyllisiksi epäilty 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

FinSote-tutkimuksen (2018) mukaan väkivallan tai uhkailun kohteeksi on joutunut reilu kymmenes tuusulalaisista. Se on Keski-Uudenmaan alueella vähäisintä ja suunnilleen samaa tasoa koko Suomeen verrattuna. Fyysistä uhkaa on kokenut noin 5% tuusulalaisista. Määrä on selvästi Keski-Uudenmaan keskiarvoa alhaisempi ja samaa tasoa koko Suomen kanssa.

Tuusulalaisilla 65 vuotta täyttäneillä vuonna 2018 lonkkamurtumien määrä on koko Uusimaan tasolla, mutta vähäisempää kuin koko maassa.

Tarkasteltaessa kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitajaksoja 65 vuotta täyttäneillä, voidaan todeta, että vuonna 2017 hoitajaksojen määrä on ollut selvästi Uusimaan alhaisin sekä koko maan tasoa alhaisempi.

Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä

Asunnottomat yksinasuvat ja asuinalueen olosuhteisiin tyytyväiset

Asunnottomuus on tilastoitavana tietona haastava, koska Tuusulassa kuten muuallakin maassa se on usein piilossa. ARA: selvityksen mukaan Tuusulassa oli asunnottomia vuonna 2017 16 kappaletta, joka on 0,04% kunnan väkiluvusta. Kaikki asunnottomat olivat yksineläviä. Suurimmaksi osaksi asunnottomat elivät ystävän, tutun tai

sukulaisen luona aina sen mukaan mistä yöpaikan saavat. Vaikka asunnottomuus on prosentuaalisesti vähäistä, on se edelleen myös Tuusulassa läsnäoleva haaste

KULTTUURI, SIVISTYS JA OPPIMINEN

Oppiminen ja koulutus ovat paras turva syrjään jäämistä vastaan. Tuusulassa sivistys, oppiminen ja kulttuuri luovat pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Kouluterveyskyselyn (2019) tulokset osoittavat, että hyvinvointi ja yhteisöllisyys on tärkeää. Yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen lisää hyvinvointia. Yhteisellä toiminnalla vähennetään kaiken ikäisten syrjäytymistä, kiusaamista ja yksinäisyyden kokemuksia.

Lasten ja nuorten eriarvoistumista vähentävät erityisesti laadukas opetus ja varhaiskasvatus. Vuoteen 2020 vaikutti vahvasti koronapandemia, suuri osa palveluista toteutettiin etänä ja kehitettiin uusia virtuaalisia palvelumalleja.

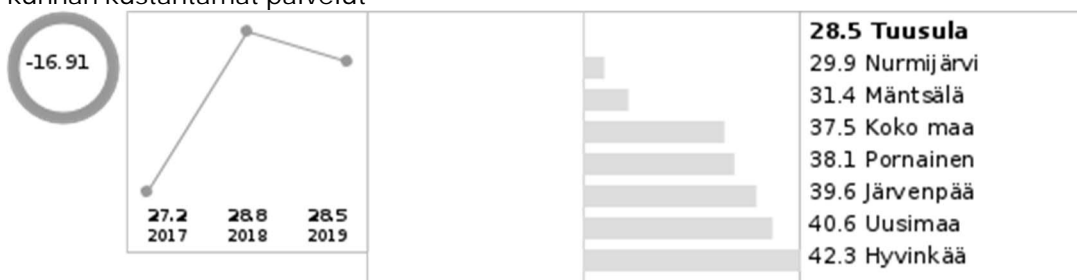
Tuusulan kunnan varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten lukumäärä on sekä valtakunnallista tasoa, että Uusimaan tasoa alhaisempi osallistumisprosentti. Keski-Uudenmaan kunnista Tuusulan 1-6-vuotiaiden osallistuminen kunnan tuottamaan varhaiskasvatukseen oli keskimääräistä vuonna 2017. Tilanne pysyi melko samana vuodet 2013-2017.

Vuoden 2020 tilastoinnissa tilanne on muuttunut ja Tuusulan varhaiskasvatukseen osallistuneiden 1-6-vuotiaiden lasten lukumäärä on sekä Keski-Uudenmaan kunnissa, että Uudellamaalla, prosentuaalisesti suurin, 68,3 %.

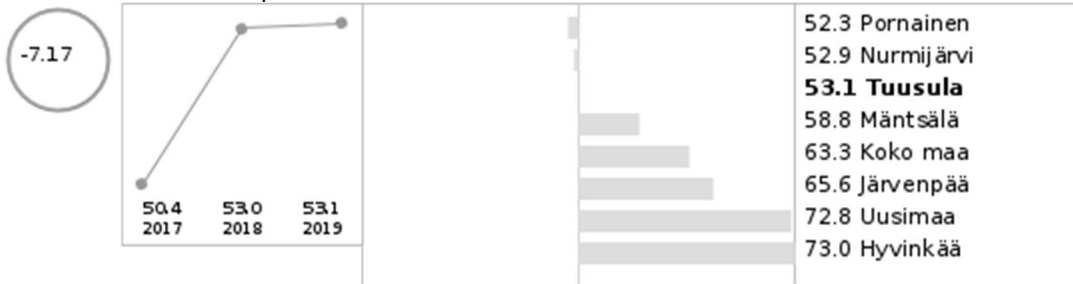
Kunnan oman tilastoinnin mukaan varhaiskasvatuksen palvelut muodostuvat kunnallisesta, ostopalvelusta ja yksityisestä varhaiskasvatuksesta sekä kotihoidontuesta. Kotihoidon tuella olevat lapset hoidetaan kotona, heidän osuutensa vuonna 2017 oli 22%, vuonna 2020 19 % Varhaiskasvatuspalveluita käytti vuonna 2017 77% kaikista 1-6-vuotiaista lapsista, joista kunnallisessa oli 59% ja yksityisten palveluiden piirissä 18%. Tuusulassa 1-3-vuotiaista lapsista varhaiskasvatuspalveluihin 2017 osallistui 50% ja 3-5vuotiaista 84%.

Vuonna 2020 varhaiskasvatuspalveluita käytti 81 % kaikista 1-6-vuotiaista lapsista, joista kunnallisessa oli 60 % ja yksityisten palveluiden piirissä 21 %. Tuusulan 1-3-vuotiaista lapsista varhaiskasvatuspalveluihin osallistui 52 % ja 3-5v vuotiaista 89 %

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31.12., % 1 - 6-vuotiaista

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Perusopetus

Alueelliset, sosioekonomiset ja sukupuolten väliset erot sekä koulutuksen periytyvyys näkyvät oppimisessa ja kouluttautumisessa entistä vahvemmin. Valtaosalla lapsista ja nuorista menee hyvin, mutta arviolta 10–15 prosenttia lapsista ja nuorista voi huonommin. Kouluterveyskyselyssä (2019) viihtyvyyteen, osallisuuteen ja opettajien toimintaan liittyvät asiat ovat parantuneet yläkouluissamme. Koulukiusaaminen on alakouluissa laskussa. Yksi suurimpia ilonaiheista on, että vanhempien ja nuorten välinen keskusteluyhteys on hyvää. Perheen taloudellista tilannetta pitää huonona tai kohtalaisena vain 20 % yläkouluikäisistä, mikä on valtakunnallista keskiarvoa 25 % selvästi pienempi. Huolta herättää sekä ala- että yläkouluissa yhteisöön kuulumisen kokemuksen lasku. Oppimistaitojen ja oppimisen osalta alakoululaisista merkittävä osa kokee, että koulutehtävät eivät innosta ja yläkoululaisista iso osa kokevat oppimistaidoissa vaikeuksia

Valtioneuvosto linjasi toimista varhaiskasvatukseen, esiopetukseen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen koronaviruksen leviämisen estämiseksi 18.3.2020. Koulujen tilat suljettiin ensin 13.4.2020 saakka ja lähiopetus niissä keskeytettiin. Valtioneuvosto jatkoi päätöstä vielä niin, että koulutilat pidettiin suljettuna 13.5.2020 saakka. Tuusulassa oli keväällä 2020 noin 200 oppilasta lähiopetuksen piirissä ja toiset ovat osallistuneet etäopetukseen kotoaan käsin. Kouluissa huomioitiin lukuvuoden alusta 2020-2021

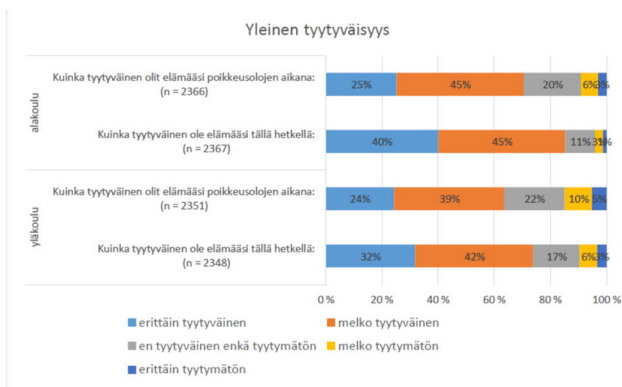
alusta Opetushallituksen, Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja Hyvinvoinnin laitoksen antamat ohjeet ja suositukset ja opetus järjestettiin niiden mukaan.

Etäopetustutkimus - Etäopetuksen onnistumiset ja oivallukset:

Kevään 2020 aikana toteutettiin Keski-Uudellamaalla tutkimus etäopetuksesta yhteistyössä Helsingin Yliopiston Koulutuksen arviointikeskuksen kanssa. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena oppilaitosten rehtoreille, opettajille, oppilashuollon henkilöstölle, oppilaille sekä huoltajille. Sen tulokset on raportoitu alueellisena kokonaisuutena.

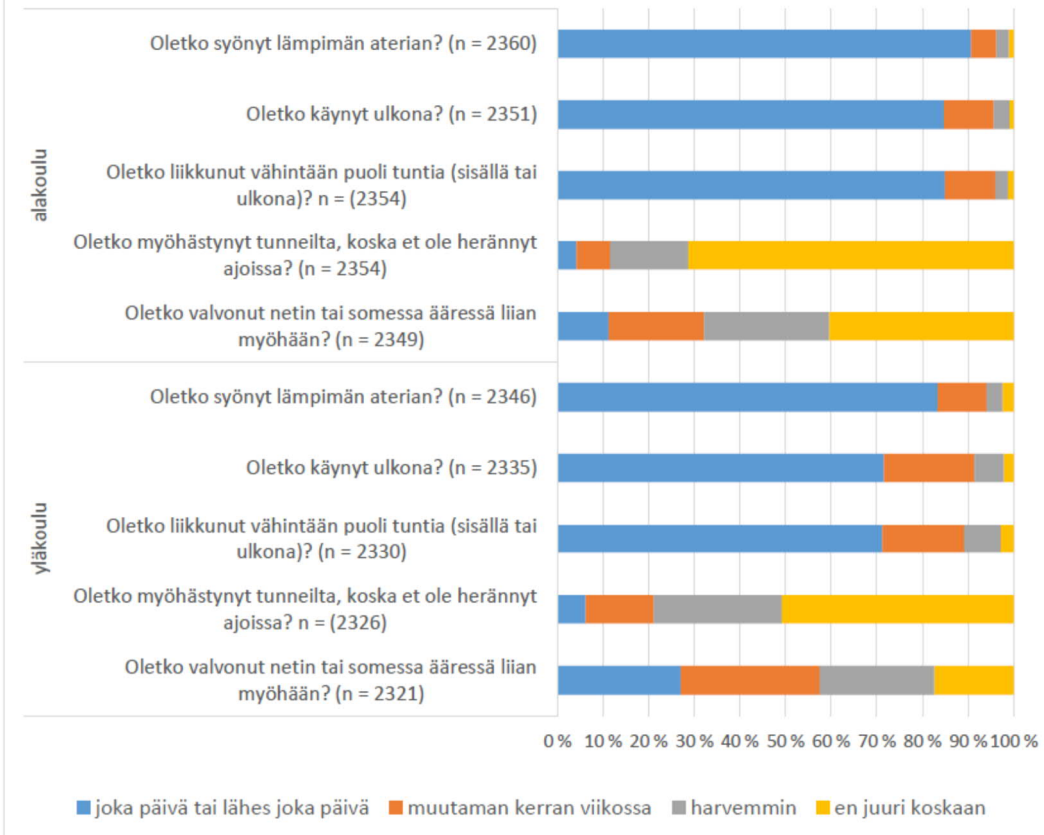
Nopea siirtyminen etäopiskeluun voidaan nähdä konkreettisenä koko koulutusjärjestelmäämme koskevana laajana etäopetuskokeiluna, joka viimeistään nyt ohjasi opettajat ja oppilaat tietokoneiden ja erilaisten sähköisten oppimisalustojen ääreen. Näennäisen sujuvasta etäopetukseen siirtymisestä huolimatta varsin pian tuli ilmi, että koulut, opettajat ja oppilaat ja heidän huoltajansa kokivat tämän muutoksen monin eri tavoin. Osa kouluista ja kodeista olivat valmiimpia tilanteen vaatimaan muutokseen kuin toiset.

Oppilaskyselyssä oli neljästä osa-alueesta 1) Hyvinvointi, 2) Oppimisen tuki, 3) Lukujärjestys & osallistuminen opetukseen ja 4) Oppiminen & tehtävät. Tulosten mukaan selkeä enemmistö oppilaista oli tyytyväisiä poikkeusolojen aikaiseen opiskeluun, mutta tarkempi tarkastelu osoittaa, että kehitettävää on etenkin oppimisen osa-alueella, jos perusopetusta toteutetaan tulevaisuudessa etäopetuksena.

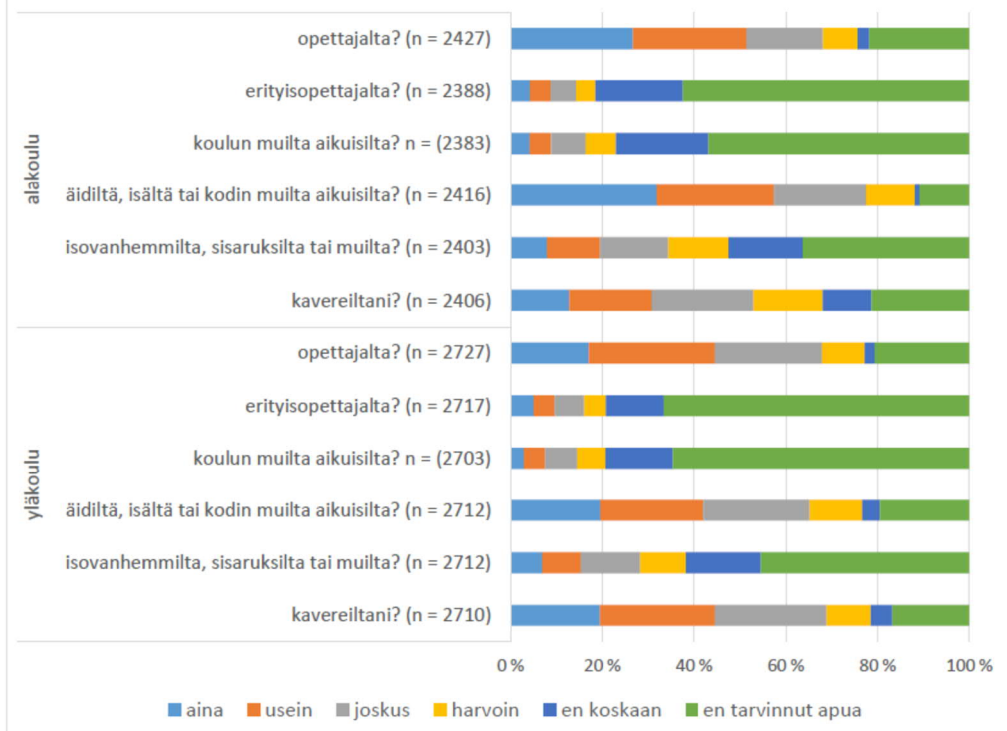

Valtaosa oppilaista koki myös oppivansa koulussa paremmin kuin kotona. Oppilaat ilmoittivat käyttäneensä keskimäärin vähintään kolmea eri sovellusta opiskeluunsa poikkeusolojen aikaisessa opetuksessa. Vastauksissaan moni oppilas toivoi, että jos etäopetus toteutuu tulevaisuudessa uudestaan, olisi opiskelu hyvä keskittää selkeästi yhteen digitaaliseen oppimisympäristöön.

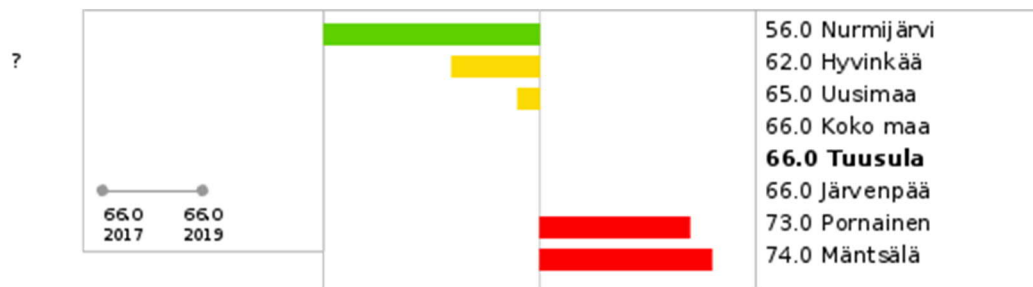
Arjen hyvinvointi

Kuinka usein sait apua opiskeluun seuraavilta henkilöiltä poikkeusolojen aikana:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Perusopetuksen laadun huoltajakysely

Tuusulassa toteutettiin kevättalvella 2021 perusopetuksen laadun huoltajakysely kaikissa peruskouluissa. Vastaajien määrä nousi vuoden 2019 kyselyn 825 huoltajasta 1155 huoltajaan, mikä parantaa kyselyn tulosten luotettavuutta

Huoltajilta kysyttiin yleisarvosanaa koulun toiminnasta asteikolla 4–10. Huoltajien antama yleisarvosana perusopetuksen laadulle nousi kolme kymmenystä lukuun 8,4. Huoltajien antama yleisarvosana on korkein huoltajakyselyn historiassa.

Perusopetuksen laadun huoltajakysely koostuu osa-alueista, joita huoltajat arvioivat kuusiportaisen arviointiasteikon avulla: 1=Olen täysin eri mieltä, 2=Olen eri mieltä, 3=Olen vähän eri mieltä, 4=Olen melkein samaa mieltä, 5=Olen samaa mieltä ja 6=Olen täysin samaa mieltä.

Huoltajat kokevat, että koulun jokapäiväinen toiminta on järjestetty hyvin ja he kokevat lastensa tulevan hyvin mielellään kouluun. Oppilaan oikeus saada tarvitsemaa tukea koulussa on toteutunut huoltajapalautteen perusteella hyvin.

Opetus

Huoltajat kokevat, että koulun jokapäiväinen toiminta on järjestetty hyvin ja tyytyväisyys on noussut 4,82 > 5,05. Erittäin tyytyväisten osuus noussut lähes kahdeksan prosenttia ja on nyt 30,6 % kaikista vastaajista. Huoltajien tyytyväisyys koulun henkilöstön ammattitaitoisuuteen on noussut 4,8 > 4,98, ja huoltajista erittäin tyytyväisten osuus on noussut seitsemällä prosentilla 31,8 prosenttiin.

Pitkäaikainen kehittämiskohteemme oppimisen arviointi näkyy huoltajakyselyn tuloksissa myös myönteisenä kehityksenä. Huoltajien mukaan koulun arviointikäytänteet ovat oppilaiden ja huoltajien tiedossa aiempaa paremmin 4,23 > 4,38. Kokemukset arvioinnin oikeudenmukaisuudesta, kannustavuudesta ja monipuolisuudesta ovat hyvällä tasolla 4,34 > 4,55. Huoltajien mukaan oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan monipuolisesti 4,35 > 4,46.

Opetusmateriaalien ajantasaisuus vaikuttaa huoltajista hyvältä 4,58 > 4,87. Koulun tietoteknisen varustuksen nykyaikaisuus ja riittävyys on huoltajapalautteen mukaan niin ikään hyvällä tasolla 4,46 > 4,75. Opetuksessa käytettävät monipuoliset työtavat ovat näkyneet huoltajien suuntaan vähän aiempaa paremmin 4,63 > 4,77.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppilaan oikeus saada tarvitsemaa tukea koulussa on toteutunut huoltajapalautteen perusteella hyvin $4,55 > 4,78$. Huoltajien näkökulmasta tukiovetusta on tarjolla tarpeen mukaisesti erittäin hyvin $4,78 > 4,98$. Oppilas saa tarvittaessa osa-aikaista erityisopetusta -kohtaan tuli myös hyvä huoltaja-arvio $4,63 > 4,86$. Tuusulassa on kehitetty oppilaan tukea määrätietoisesti vuodesta 2015 lähtien ja kehittämistyön myötä oppilaat saavat yhä paremmin tuen omassa lähikoulussaan ja oikea-aikaisesti.

Oppilaan tarvitsemat kouluterveydenhuollon palvelut olivat huoltajien kokemuksen mukaan edelleen hyvin saavutettavissa keskiarvon noustessa edellisestä kyselystä hieman $4,73 > 4,8$. Huoltajien arvio kuraattori- tai psykologipalvelujen saatavuudesta tarpeen mukaan oli pysynyt lähes samana $4,77 > 4,72$. Tuloksissa näkyy etenkin psykologien kohdalla henkilöstövaje, jota ei ole rekrytoinnista huolimatta kyetty täyttämään ajallaan.

Viihtyminen koulussa

Huoltajat kokevat lastensa tulevan hyvin mielellään kouluun, sillä keskiarvo vastauksissa on $5,09$. Huoltajien arvion mukaan heidän lapsensa kokevat olevansa osa luokkaansa tai opetusryhmäänsä varsin hyvin $4,91 > 5,04$. Huoltajien näkemyksen lasten kaverisuhteista koulupäivän aikana on erittäin positiivinen, ja kohdassa "Lapsellamme on kavereita koulussa" keskiarvo on $5,32$. Vuoden 2019 kouluterveyskyselyssä nähtiin oppilaiden kokema yhteisöön kuulumisen tunteen voimakas lasku, ja siihen tulokseen verrattuna huoltajien näkemys kohdassa "Lapsemme kokee olevansa osa luokkaansa tai opetusryhmäänsä" on rohkaiseva $4,91 > 5,04$.

Koulussa viihtymiseen ja oppimiseen vaikuttaa paljon myös kouluruokailu. Huoltajien tyytyväisyys kouluruokailuun on kasvussa. Tyytyväisten ja erittäin tyytyväisten osuus on noussut, ja keskiarvo on $4,39 > 4,52$. Tuusulan kouluissa tarjotaan kaikille oppilaille kaksi vaihtoehtoa, sekaruoka ja kasvisruoka, joka osaltaan lisää tyytyväisyyttä kouluruokailua kohtaan.

Oppimisympäristö

Huoltajien kokemus kouluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta on noussut merkittävästi keskiarvosta $3,93$ keskiarvoon $4,41$. Kouluympäristön toimivuus ja viihtyisyys on sekin huoltajien arvioissa kohentunut $4,26 > 4,5$. Tuloksessa näkyy varmasti panostaminen laadukkaisiin väistötilaratkaisuihin ja uuteen päiväkotij- ja koulurakentamiseen. Myös käytössä olevia koulutiloja on kehitetty kalusteratkaisuilla ja yhdistämällä esimerkiksi kaksi luokkatilaa toisiinsa välivoivin.

Olemme tavoitelleet oppimisympäristön laajentamista luokan ja koulun ulkopuolelle. Huoltajille tämä tavoite on näyttäytynyt siten, että asiasta tietämättömien osuus on laskenut samaan aikaan kun lähiympäristön hyödyntämistä oppimisessa kiittelee entistä useampi.

Koulun tiedottaminen

Viimeisen reilun vuoden aikana tiedottamisessa keskeisessä roolissa ovat olleet korona-ajan poikkeukselliset järjestelyt. Huoltajien kokemus korona-ajan viestinnän ajantasaisuudesta ja selkeydestä on ollut todella hyvää, ja vastausten keskiarvo oli

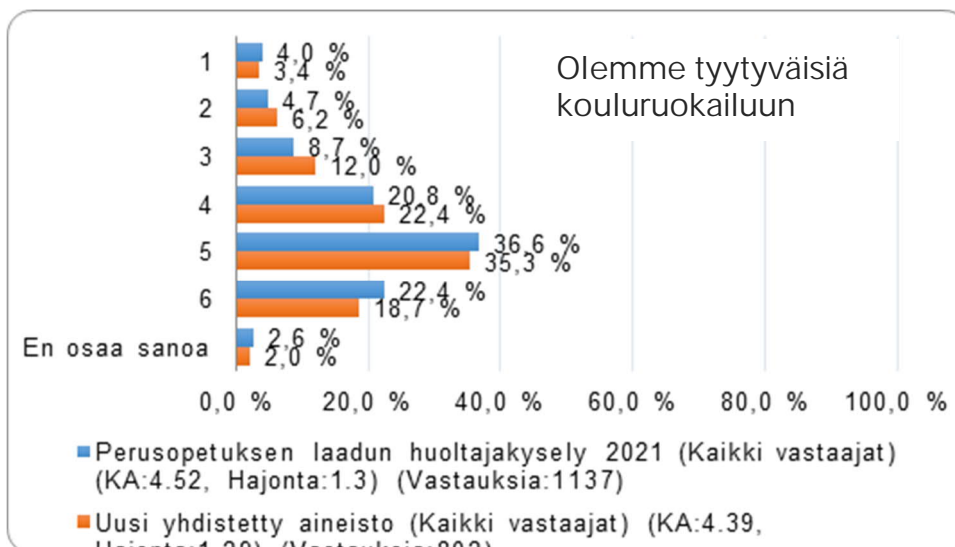
4,97. Koulun toimenpiteet oppilaiden turvaamiseksi ovat olleet riittäviä -väittämässä tyytyväisyys oli 4,88.

Yleisemmin kodin ja koulun yhteistyötä ja viestintää kuvaavat huoltaja-arviot olivat kiitettäviä. Huoltajat pitivät koulun tiedottamista pääosin avoimena ja monipuolisena 4,5 > 4,81. Huoltajien mukaan kodin ja koulun yhteistyö on avointa ja keskustelevaa 4,52 > 4,76. Erinomaisena voidaan pitää sitä, että yhteistyö opettajien kanssa sujuu huoltajien mukaan edelleen todella hyvin 4,92 > 5,08. Oppiaineiden valintamahdollisuuksista tiedottamisen on koettu parantuneen 4,55 > 4,72. Oppilashuollosta tiedottamisen on koettu myös kehittyneen 4,25 > 4,55

Kouluruokailusuositusten noudattaminen

Tuusulan kouluissa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta. Kaikissa Tuusulan kouluissa on tarjolla kaksi vapaasti otettavaa pääruokavaihtoehtoa, joista toinen on kasvisruoka. Kouluruoka- ja Makuakokset-diplomi on haettu kaikille kouluille ja päiväkodeille. Diplomi on kouluille ja päiväkodeille myönnettävä tunnustus ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävä ruokailun edistämisestä. Diplomi on osoitus siitä, että koulussa ja päiväkodeissa huolehditaan ruokailulle asetettujen ravitsemus-, terveys- ja tapakasvatustavoitteiden toteutumisesta. Diplomi kertoo myös hyvästä yhteistyöstä. Maksullista välipalaa tarjotaan yläkouluissa. Iltapäiväkerhoissa tarjotaan 1-2 luokkalaisille välipala.

Tuusulassa nuoret syövät koululounasta yli maan keskiarvon, vaikkakin päivittäin syövien määrä on laskenut. Ruokapalvelut ja koulut pitävä yhtistyötä yllä kouluruokaryhmien avulla. Tätä kautta pyritään vaikuttamaan kouluruokailun kehittämiseen ja ruokasalien viihtyvyyteen. Perusopetuksen laadun huoltajakyselyssä oltiin tyytyväisiä kouluruokaan.

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

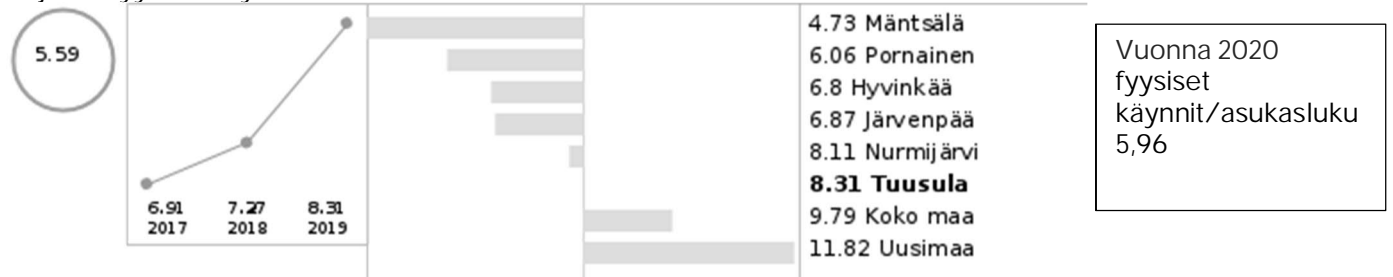

Kulttuurin palvelualue tuottaa saavutettavia ja osallistavia tapahtumia, kokemuksia ja elämyksiä kaiken ikäisille tuusulalaisille. Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta tarjoaa jokaiselle tuusulalaiselle lapselle ja nuorelle pääsyyn kulttuurin ja taiteen piiriin. Kulttuurista hyvinvointia tukee kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden tuottama toiminta eri puolilla Tuusulaa. Kaikilla ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet kehittää itseään, käyttää taide- ja kulttuuripalveluja sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään, myös tekijänä ja ammattilaisena. Osallistuminen taide- ja kulttuuritoimintaan voi tarjota tukea, mahdollisuuksia ja resursseja edistää hyvinvointia ja terveyttä jokapäiväisessä elämässä.

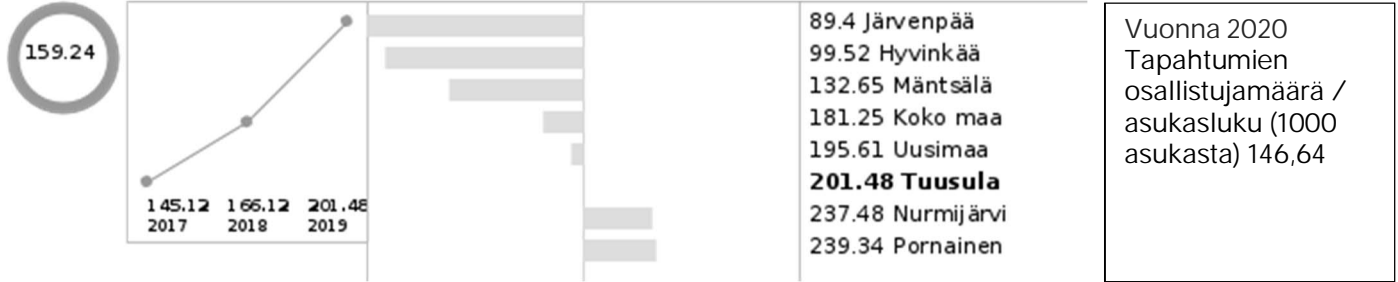
Tuusulalaiset ovat ahkeria kirjaston käyttäjiä. Naapurikuntiin verrattuna Tuusulassa on vähemmän henkilökuntaa ja hankintamäärärahat ovat niukemmat kuin naapurikunnissa. Naapurikunnan kirjastot ovat hyvin tavoitettavissa ja Kirkes-kirjastoverkko palvelee myös tuusulalaisia kirjaston käyttäjiä.

Sivistystehtävän lisäksi kirjastoista on tullut kohtaamispaikkoja, jotka tukevat ihmisten kiinnittymistä yhteiskuntaan ja paikallisiin yhteisöihin. Kirjaston merkitys lukutaidon edistäjänä ja lukuinnon herättäjänä on tunnustettu ja kulttuuriharrastusten merkitys ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille on nostettu entistä näkyvämmiin esille. Kirjastot tekevät laajaa yhteistyötä kulttuuri- ja nuorisopalveluiden sekä kuntalaistoimijoiden kanssa.

Kirjasto, fyysiset käynnit / asukasluku

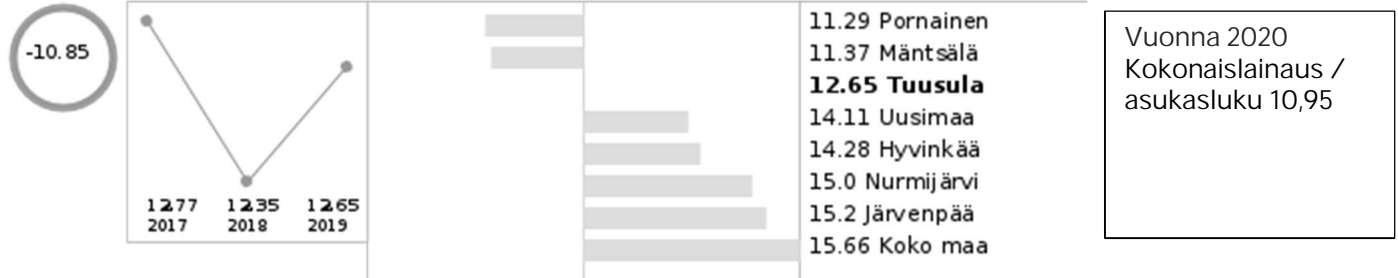

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000)

Vuonna 2020
Tapahtumien
osallistujamäärä /
asukasluku (1000
asukasta) 146,64

Kirjasto, kokonaislainaus / asukasluku

Vuonna 2020
Kokonaislainaus /
asukasluku 10,95

Pandemiatilanne vaikutti suuresti kirjastojen käyttöön vuonna 2020. Kirjastot olivat kokonaan suljettuja noin kahden kuukauden ajan keväällä ja palveluja rajoitettiin eri tavoin lähes koko loppuvuoden ajan. Tapahtumia jouduttiin perumaan tai siirtämään verkkoon, ryhmiä ei voitu ottaa vastaan samalla tavalla kuin normaalisti ja oleskelua kirjaston tiloissa pyrittiin vähentämään. Suurimmat muutokset näkyivät fyysisten käyntien ja tapahtumien määrässä, joissa molemmissa laskua oli noin kolmannes. Lainamäärätkin laskivat, mutta huomattavasti vähemmän.

Sähköiset aineistot löysivät vuonna 2020 uutta yleisöä ja niihin myös panostettiin voimakkaasti. Myös kirjaston tapahtumat siirtyivät verkkoon. Kouluuyhteistyötä tehtiin virtuaalisesti ja kirjasto tuotti paljon videomateriaalia kaikkien kuntalaisten katsottavaksi. Kirjaston virtuaalisiin tapahtumiin osallistui tai tallenteita katsottiin vuoden aikana 3855 kertaa.

Palvelujen rajoittaminen toi esiin sen, kuinka tärkeitä kirjastopalvelut ovat kuntalaisille, muutenkin kuin kirjallisuuden ja matalan kynnyksen kulttuuritarjonnan kautta. Kirjastojen kokoustilat ovat tärkeitä monille kansalaistoimijoille ja yhdistyksille. Kirjastojen tietokoneet, kopiokoneet ja tulostimet mahdollistavat välttämättömien asioiden hoitamisen, kirjasto on myös merkittävä digitaalinen tarjoaja sekä itse, että yhteistyökumppanien kanssa. Kirjastojen merkitys kohtaamispaikkana ja kaikille avoimena saavutettavana tilana tulee myös kasvamaan tulevaisuudessa.

Tuusulassa on kuusi ammatillisesti hoidettua museota.

Kulttuurikasvatussuunnitelma takaa kaikille tuusulalaisille lapsille ja nuorille tasa-arvoisen mahdollisuuden kokea paikallista kulttuuria ja vieraila myös museoissa. Kävijämäärän kasvu johtui pääosin lähimatkailun kasvusta, museoiden yleisestä kiinnostavuudesta sekä Museokortista.

Tuusulan museon vuoteen 2020 vaikutti vahvasti koronapandemia, joka sulki museot lähes kolmeksi kuukaudeksi. Siitä huolimatta Tuusulan museokohteessa eli Halosenniemessä, Taiteilijakoti Erkkolassa, Aleksis Kiven kuolinmökillä, Klaavolan talossa, Kellokosken sairaalamuseossa sekä Jokelan tiilitehtaalla kävi lähes 43 500 asiakasta. Muissa tilaisuuksissa museo tavoitti noin 1000 asiakasta ja museoiden opetuspalvelut kohtasivat 3400 tuusulalaista oppilasta.

Koronavuosi toi Tuusulan museolle myös uusia tapoja toimia. Toimintaa siirrettiin verkkoon, muun muassa Teams- ja Meets -kokousalustoja hyödynnettiin ja julkaistiin videomateriaalia YouTube:ssa. Vuonna 2020 Tuusulan museon YouTube -kanavalla julkaistiin 27 erilaista videota, ja katsojakertoja kertyi noin 8500. Myös kulttuurin tapahtumat järjestettiin pääosin virtuaalisesti. Katsojakertoja kertyi noin 11 950. Kesällä 2020 järjestettiin tapahtumia ulkotiloissa terveysturvallisesti.

Vuosi	Kävijämäärä/vuosi
2020	43 428
2019	58 789
2018	49 755
2017	53 117

Hyvinvointisuunnitelman 2020-2021 tavoitteiden arviointi

1. Yhdenvertaisuus, identiteetti ja elämänlaatu

Tavoite	Toimenpide	Mitä tavoitteen toteutumiseksi on tehty?
<p>1.1. Kohtaamme tuusulalaiset yhdenvertaisina sukupuolesta, iästä, vammasta, seksuaalisesta suuntautumisesta, vakaumuksesta tai kulttuuritaustasta ja kielestä riippumatta.</p> <p>Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara.</p>	<p>1.1.1 Luomme mahdollisuuksien tasa-arvoa 1.1.2 Kotoutamme uusia tuusulalaisia 1.1.3 Mahdollistamme alueiden monimuotoisuutta ja omaleimaisuutta</p>	
<p>1.2 Palvelumme ja julkiset tilamme ovat saavutettavat, avoimet ja esteettömät. Tämä huomioidaan niin uusien tilojen suunnittelussa ja toteutuksessa kuin saneerattavissakin kohteissa.</p>	<p>1.2.1.Varmistamme tuusulalaisten lähipalvelut. kunnallisen ja alueellisen palveluverkkosuunnitelman mukaan 1.2.2 Tuomme kuntapalveluita yhä lähemmäksi tuusulalaisia digitalisaation avulla. 1.2.3 Otamme mukaan suunnitteluun eri käyttäjäryhmiä prosessin eri vaiheissa</p>	<p>Moniammatillisen digiohjauksen työkalun käyttöönotto Ohjaamossa.</p> <p>ForeAmmatti PLUS –palvelun tarjoaminen maksuttomasti kaikille kuntalaisille</p>
<p>1.3 Panostamme hyvinvoinnin tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn</p>	<p>1.3.1 Kehitämme psykososiaalisen tuen mallia osana ohjaamotoimintaa 1.3.2 Tuemme peruskoulun päästötodistuksen saamista 1.3.3 Kehitämme oppilaanohjausta ja oppilashuollollisia palveluja 1.3.4 Panostamme ikäihmisten hyvinvointiin, terveyde</p>	<p>Psykososiaalisen tuen malli on edistynyt. Ohjaamoon on palkattu psykologi, joka osallistuu psykososiaalisen tuen mallin kehittämiseen.</p> <p>Peruskoulun päästötodistuksen saamista on tuettu. Kehitetty yhteisöllisen oppilashuollon toimintatapoja.</p>

	n edistämiseen sekä heille suunnattuihin palveluihin	
--	--	--

2. Elämäntapa, esteettömyys ja osallisuus

Tavoite	Toimenpide	Mitä tavoitteen toteutumiseksi on tehty?
2.1 Vahvistamme tuusulalaisten osallisuutta ja osallisuuden tunnetta elämän ja yhteiskunnan eri osaluilla. Luomme edellytyksiä etenkin heikommassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten osallisuudelle. Koulutamme ja koordinoimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä yhdistysten kanssa.	2.1.1 Tuomme erityisryhmien äänen kuuluviin kunnan valmistelussa, toiminnassa ja päätöksenteossa (mm. osallistuvat valmisteluprosessit ja EVA-menettely) 2.1.2 Kehitämme ja koordinoimme vapaaehtoistoimintaa yhdessä yhdistysten kanssa. 2.1.3 Varmistamme, että tietoa ja neuvontaa on tarjolla kasvokkain ja kirjallisessa muodossa	<ul style="list-style-type: none"> • Erityisryhmät on otettu mukaan osallistuvan budjetoinnin prosessin eri vaiheissa ideoimaan ja äänestämään toteutettavia ehdotuksia. • Eva-menettely on käyttöön otettu ja osallistumisen tapoja on kehitetty • Järjestösuunnitelma 2021-2025: vapaaehtoistyön ja järjestöyhteistyön kehittäminen ja koordinoiminen yhdessä yhdistysten kanssa. • Koulujen kerhotoimintaharrastustuella tuetaan vapaaehtoistoimintaa ja yhdistysten toimintamahdollisuuksia. • Vapaaehtoistyön koulutus järjestetään syksyllä 2021 yhteistyössä Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n kanssa.
2.2 Vahvistamme tuusulalaisten yhteisöllisyyttä ja luomme edellytyksiä eri-ikäisten kohtaamisille	2.2.1 Luomme kohtaamisen paikkoja ja yhteisötiloja 2.2.2 Tarjoamme mahdollisuuksia ja tukea asukkaiden omaehtoiselle tekemiselle eri puolilla kuntaa (tiloja, lupia, avustuksia jne.) 2.2.3 Vahvistamme sukupolvien vuorovaikutusta esim. Kulttuuri kaikille-hankkeessa	<ul style="list-style-type: none"> • Maksuttomat yhteisötilat on otettu käyttöön • Kehittämisen verkostojen toimintaa on edistetty ja kehitetty valtuustokauden ajan. Verkostojen käytävissä on ollut 1€/asukas/vuosi. • Perhetupien toimintaa on kehitetty kävijöiden tarpeiden mukaan.

		Asiakkaat pääsevät vaikuttamaan perhetupien toimintaan
2.3 Tarjoamme kunnan palveluverkon kiinteistöjä yhteisön käyttöön ja mahdollistamme asukkaiden ja yhteisöjen omaehtoista tekemistä ja kokoontumisia.	2.3.1 Mahdollistamme olemassa olevan palveluverkon yhteisökäytön lisäämisen ja uudistamme toimintatapojamme 2.3.2 Luomme yhteisökäyttöön soveltuvia tiloja palveluverkkoa uudistettaessa 2.3.3 Mahdollistamme olemassa olevan palveluverkon yhteisökäytön lisäämisen ja uudistamme toimintatapojamme 2.3.4 Luomme yhteisökäyttöön soveltuvia tiloja palveluverkkoa uudistettaessa	<ul style="list-style-type: none"> Tilojen yhteiskäyttö on yksi Iloisen oppimisen käsikirjan pääperiaatteista. Iloisten yhteisöjen Tuusula täydentää kokonaisuutta asukas- ja yhteisökäytön näkökulmasta. Yhteiskäytön suunnittelua on tehty systemaattisesti palveluverkon uudistustyössä. Maksuttomat yhteisötilat on otettu käyttöön ja Timmi-tilavarausjärjestelmää on kehitetty

3. Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ja ylläpito

Tavoite	Toimenpide	Mitä tavoitteen toteutumiseksi on tehty?
3.1 Luomme ja ylläpidämme puitteet monipuolisen vapaa-ajan harrastamisen mahdollisuuksiin	3.1.1 Tuemme kaiken ikäisten liikunnallista ja terveellistä elintapaa. 3.1.2 Kehitämme eri-ikäisten liikuntamahdollisuuksia, lähiliikuntapaikkoja ja Tuusulan urheilupuistoa omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi.	<ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointivalmennus- työkalua on kehitetty osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Aktiivisen toiminnan ja kehittämisen näkökulmasta harrastamisen olosuhteet ovat lähellä asukkaita.
3.2 Huolehdimme palveluiden käytettävyydestä ja laadusta toimintakyvyn tukemiseksi	3.2.1 Varmistamme kunkin edellytykset ylläpitää omaa toimintakykyään. 3.2.2 Kehitämme kouluruokailua ja sen viihtyvyyttä kouluruokaryhmien avulla. 3.2.3 Kehitämme hakeutuvia kirjastopalveluita 3.2.4 Tuemme tuusulalaisia haasteellisissa elämäntilanteissa.	<ul style="list-style-type: none"> Työllisyyspalvelut ja Keski-Uudenmaan työterveys ovat pilotoineet yhteistyössä vapaaehtoisia työkyvyn kartoituksia työllisyyspalveluiden pitkäaikaistyöttömille asiakkaille, joilla on haasteita työkykynsä kanssa. Tavoitteena oli saada tietoa ja lausuntoja asiakkaiden työkyvystä ja ohjata tilanteen mukaan eteenpäin. Tavoitteet saavutettiin ja toimintamallia jatketaan.
3.3 Tuemme erityistä tukea tarvitsevien tuusulalaisten	3.3.1 Mahdollistamme yksilöllisen ja joustavan palveluohjauksen sitä tarvitseville kuntalaisille	<ul style="list-style-type: none"> Olemme tarjonneet pitkäaikaistyöttömille työmahdollisuuksia kunnan alueelta tai

toimintakykyä	<p>koulutukseen hakeutumisen, työpolun tai kotoutumisen nivelvaiheissa</p> <p>3.3.2 Haemme ja sovimme sujuvat yhteistyömallit sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjän Keusoten kanssa - yhdyspintatyö, niiden tunnistaminen ja toimintamallit.</p> <p>3.3.3 Luomme ehkäisevän päihdetyön ohjelman.</p> <p>3.3.4 Mahdollistamme yhteisöön kuulumista mm. Ennaltaehkäisevän nuorisotyöllä ja perhetyöllä sekä Hyvän Tuulen tupien toiminnalla</p>	<p>yhteistyökumppaneilta.</p> <p>Työllistämistukitehtäviä on löydetty kunnan sisältä sekä läheisistä kumppaniorganisaatioista hyvin, ja tavoitteen kanssa ollaan tilanteessa, jossa esimiehet osaavat jo itse kysellä työllisyyspalveluilta sopivia työllistettyjä yksikköihinsä tiettyihin tehtäviin. Yhteensä työllistämisrahalla vuosina 2019-2020 palkattuja on 28 hlöä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhdyspintatyöskentelyä kunnan ja Keusoten välillä on rakennettu. Edelleen tulee kehittää riittävän vahvat palvelut ja saumaton yhteistyö. Tarvitaan lisää konkreettista yhteistyötä. • Hyvinvoinnin edistämisen työryhmissä edustajat Keusoten palvelualueilta. • Ehkäisevän päihdetyön ohjelma on hyväksytty syksyllä 2020. Ohjelmaa päivitetään hyvinvointisuunnitelmatyön yhteydessä.
---------------	---	---

4. Ympäristö, liikenne ja turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Mitä tavoitteen toteutumiseksi on tehty?
4.1 Tavoittelemme laadukasta ja esteetöntä elinympäristöä ja edistämme kestäväää kehitystä	4.1.1 Vähennämme hiilidioksidipäästöjä sekä lisäämme uusiutuvan energian osuutta. 4.1.2 Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä. 4.1.3 Panostamme sisäilmaongelmien ratkaisemiseen mm. väistötiloja ja uudisrakentamista hyödyntäen.	<ul style="list-style-type: none"> • Tuusulanjärven virkistyskäytön kehittämissuunnitelma on laadittu • Sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi on tehty systemaattista työtä, mikä näkyy positiivisena perusopetuksen laadun huoltajakyselyssä
4.2 Kehitämme joukkoliikennettä ja luomme edellytyksiä erilaisille liikkumisen muodoille	4.2.1 Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemejä 4.2.2 Huomioimme liikennesuunnittelussa kevyen liikenteen ja tuusulalaisten edellytykset liikkumiseen 4.2.3 Edistämme pyöräilyn mahdollisuuksia Tuusulassa	
4.3 Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden tunnetta ja teemme Tuusulasta turvallisempaa paikkaa asua	4.1.1 Viemme teoiksi turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (mm. turvallisuusjohtamisjärjestelmän mukaisen vastuunjaon sekä valmiuskeskusten perustamisen) 4.1.2 Vahvistamme turvallisuuden tunnetta kodeissa ja lähiympäristöissä sekä lisäämme viihtyisyyttä lähiympäristöissä	

5. Kulttuuri, sivistys ja oppiminen

Tavoite	Toimenpide	Mitä tavoitteen toteutumiseksi on tehty?
5.1 Luomme sujuvia palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	5.1.1 Varmistamme palveluiden saavutettavuuden 5.1.2 Vahvistamme tietoperustaisuutta palvelujen suuntaamisessa ja kehittämisessä.	<ul style="list-style-type: none"> • Ruokailun on ollut yksi kehittämiskohteista. Ruokakulttuuria on kehitetty varhaiskasvatuksessa ja kouluissa yhdessä käyttäjien kanssa. • Lasten ja nuorten osallisuutta vahvistettu mm. Erätauco-menetelmän avulla • Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja arviointia on kehitetty. • Tiedolla johtaminen ja johtoryhmätyön kehittäminen sivistyksentoimialueella • Uusien digitaalisten palvelujen kehittämistä ja toutettamista kaikilla sivistyksen palvelualueilla.
5.2 Vahvistamme elinikäistä oppimista	5.1.1 Huolehdimme eri-ikäisten koulutuksellisesta tasa-arvosta ja oppimiserojen kaventamisesta 5.1.2 Tuemme elämän eri nivelvaiheissa 5.1.3 Tarjoamme kaikenikäisille luentoja, opastusta ja harrastusmahdollisuuksia mm. kirjastoissa ja Tuusulan opistossa.	<ul style="list-style-type: none"> • Peruskoulun päättötodistuksen saamista tuetaan ja olemme kehittäneet oppilaan ohjausta. Tuusula koordinoi Kuuma-kuntien yhteistä oppilaanohjauksen kehittämishanketta. • Olemme valmistautuneet oppivelvollisuuden laajentumiseen yhdessä eri toimijoiden kanssa. Työryhmät sekä alueella että Tuusulassa • Pro- koulu toimintamallin on otettu laajasti käyttöön, samoin positiivisen cv:n toimintamalli. Yhteisöllistä oppilashuoltoa on kehitetty • Kouluterveyskyselystä 2019 nostettujen kehittämistoimenpiteiden toteuttaminen Olemme laajentaneet IPC- menetelmän (nuorten masennusoireiden varhainen interventio) käyttöä osana oppilashuoltotyötä

		<ul style="list-style-type: none"> • Koulunuorisotyön mallin on otettu käyttöön kaikilla yläkouluilla • Edistämme opinnollistettujen Starttipajan valmennuskokonaisuuksien käyttöä oppivelvollisuuden suoritusmahdollisuuksien lisäämiseksi sekä ammatillisen tutkinnon saamiseksi Olemme lisänneet yksilöohjaamista ja tiivistäneet yhteistyötä Keudan kanssa • Taika-Kultsun jalkauttamisessa on hyödynnetty digitaalisia ympäristöjä • Olemme käynnistäneet varhennetun kieltenopetuksen • Tuusulalaisten mahdollisuutta liikkua on edistetty monipuolisesti. mm. laadukkaat talviliikuntapalvelut, ensilumen ja Tuusulanjärven palvelut • Olemme toteuttaneet Kulttuuri liikuttaa – tapahtumia ja kehittäneet hankkeita: kulttuurinen vanhustyö, kulttuuria kaikille, museovisio-hankkeen jatkotoimet • Hyvinvointivalmennus on osa kunnan terveyttä edistävää toimintaa ja henkilöstön tukipalveluita • Teemme kulttuurista nuorisotyötä: laadimme kirjasto-kulttuuri-nuorisotyö yhteistyösuunnitelman ja kehitämme kirjastossa yhteistyötä ja osallisuutta sekä vahvistamme yhteiskunnallista vuoropuhelua • Osallistumme digitaitojen opastuksen yhteistyöhankkeisiin
5.3 Vahvistamme yhteisöllistä toimintakulttuuria	5.3.1 Kehitämme yhteisöllisyyttä sosiaalisten taitojen oppimisen kautta: mm. Prokoulu-hanke, positiivinen CV (laaja-alaisten taitojen ansioluettelo) koulunuorisotyö	<ul style="list-style-type: none"> • Prokoulu ohjelman käyttöönotto on edennyt suunnitelman mukaisesti. • Koulunuorisotyön suunnitelma valmistunut.

	5.3.2 Edistämme museoiden, kirjaston, tapahtumien toimintaa yhteisinä toimintapaikkoina	<ul style="list-style-type: none">• Olemme lisänneet museoyhteistyötä (Tuusulanjärven museot)• Olemme tuoneet robotiikan ja pajatoiminnan kirjastoon
--	---	---

Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen erillisohjelmissa ja -suunnitelmissa

Erillisohjelmat ja -suunnitelmat on laadittu valtuustokauden ylittäviksi suunnitelmiksi, jolloin niiden toteutumista voidaan arvioida ensimmäisten vuosien perusteella.

Kotouttamisohjelma 2020-2022

Kotouttamisohjelma on yksi kunnan hyvinvointisuunnitelman alaohjelmista. Kotouttamisohjelma 2020-2022 on laadittu yhteistyössä Tuusulan kunnan, viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Sitä laadittaessa ja toteutettaessa kuultiin maahanmuuttajia, kansalaisjärjestöjä, työntekijä- ja työnantajajärjestöjä sekä muita paikallisia tahoja. Tuusulan alueella maahanmuutolle on ollut leimallista, että työperäistä maahanmuuttoa sekä perhesiteen perusteella tulleita maahanmuuttajia on ollut kunnassa jo verrattain pitkään. Vuodesta 2016 alkaen kansainvälistä suojelua saavien vastaanotto käynnistyi uudestaan Tuusulassa koko Eurooppaa syksyllä 2015 kohdanneen turvapaikkakriisin jälkeen.

Kotouttamisohjelman päätavoitteet

- Kolmen vuoden kotouttamisajan tehokas hyödyntäminen.
- Mielekkäiden koulutus- ja työllistymispolkujen löytäminen uusille tulijoille.
- Maahanmuuttajat yhdenvertaisina kuntalaisina: yhteistyö paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa, jokaiselle pyritään löytämään oma paikka lähiyhteisöstä.
- Tuetaan vuorovaikutuksen, osallisuuden ja hyvien suhteiden lisääntymistä kantaväestön ja ulkomaalaistaustaisten asukkaiden kesken.

Tavoite:	Toimenpide:	Seuranta/miten olemme saavuttaneet tavoitteet:
Kolmen vuoden kotoutumisajan tehokas hyödyntäminen	Kaikille maahanmuuttopalvelujen asiakkaille kerrotaan kotoutumisajan pituudesta. Asiakkaille jaetaan tietoja työpajoissa sekä tehdään yhteistyötä järjestöjen kanssa, jotka tekevät kotoutumista tukevaa työtä.	Työpajoja on pidetty vuosittain 6 –8 kertaa. Teemoina ovat olleet mm. Kelan etuudet, sosiaalipalvelut sekä rahankäyttö sekä pankkipalvelut. Lisäksi kaikki vuosina 2017-2020 tulleet kiintiöpakolaiset ovat käyneet Sininauhasäätiön nelipäiväisen asumistaitokurssin. Syyrialaisille kiintiöpakolaisille on järjestetty omakielinen yhteiskuntaorientaatio vuonna 2019 yhteistyössä

		<p>Suomen Pakolaisavun kanssa. Viikottaisissa asiakaspäivystyksissä asiakkaita on opastettu ohjaajien toimesta kymmeniä kertoja littyen viranomaisasiointeihin. Yleisimmät tapaamiset aiheet ovat liittyneet Kelaan, TE-toimistoon, terveyasioihin tai asumiseen liittyviään asioihin). Tavoitteessa on onnistuttu pääosin hyvin.</p>
<p>Mielekkäiden koulutus- ja työllistymispolkujen löytäminen uusille tulijoille</p>	<p>Tiivis yhteistyö maahanmuutto- ja työllisyyspalvelujen kesken.</p>	<p>Työllisyystavoitteessa ei ole onnistuttu hyvin, koska suurin osa asiakkaista on vuosina 2017-2020 ollut vielä kotoutumisajalla eli kotokoulutuksessa. Vain 2 henkilöä on työllistynyt ko.vuosina opintojen ohella. Sen sijaan kaikille kotoutujille on löydetty koulutuspaikka, lukuunottamatta niitä kotoutujia, jotka ovat työvoiman ulkopuolella (noin 4 henkilöä vuosittain)</p>
<p>Maahanmuuttajat yhdenvertaisina kuntalaisina: yhteistyö paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa, jokaiselle pyritään löytämään oma paikka lähiyhteisöstä.</p>	<p>Maahanmuuttokoordinaattoritoimii tiiviissä yhteistyössä alueen SPR:n, seurakunnan ja yksittäisten vapaaehtoisten kanssa. Säännölliset tapaamiset vapaaehtoistyönverkoston kanssa 3-4 kertaa vuodessa.</p>	<p>Vapaaehtoistyö on ollut vilkasta vuosina 2017-2020 aina pandemian alkuun asti. Toiminnassa on ollut mukana noin 20 aktiivista vapaaehtoista vuosien aikana. Lisäksi vapaaehtoistoiminnassa on luotu omat Facebook-sivut. Tavoitteet on saavutettu hyvin vapaaehtoisten tukitapaamisten osalta, joita on ollut yhteensä 3-4 vuosittain. Kevästä 2020 alkaen tavoitteet on saavutettu vain osittain, koska vapaaehtoiset ja maahanmuuttajat eivät ole</p>

		voineet tavata toisiaan kuin virtuaalisesti.
Tuetaan vuorovaikutuksen, osallisuuden ja hyvien suhteiden lisääntymistä kantaväestön ja ulkomaalaistaustaisten asukkaiden kesken.	Maahanmuuttopalvelut on aktiivisessa vuoropuhelussa paikallisyhteisöjen, asumistoimijoiden ja naapureiden kanssa.	Tavoitteessa on onnistuttu osittain. Maahanmuuttopalvelut on jalkautunut eri kuntakeskuksiin ja ollut aktiivisessa yhteydessä naapureihin tarvittaessa ja päinvastoin. Osallisuutta ja hyviä väestösuhteita on pystytty tukemaan ohjaamalla lapsia ja nuoria paikallisiin urheiluseuroihin noin 5-10 henkilöä vuosittain.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuodelle 2020 asetettiin neljä painopistealuetta: vuoropuhelu ja yhteistyö sujuvaksi palveluiden näkökulmasta eri toimijoiden kesken, nuorten psykososiaalisen toiminnan kehittäminen osana Ohjaamo-toimintaa, nivelvaiheiden tukeminen, yhteisöllisyyden kehittäminen sosiaalisten taitojen oppimisen kautta, koulunuoristymallin käyttöönotto ja varhaiskasvatuksen varhaisen tuen vahvistaminen.

Vuoropuhelu ja yhteistyö sujuvaksi palveluiden näkökulmasta eri toimijoiden kesken

Erityistä huomiota tässä painopistealueessa tuli kiinnittää psyykkisesti huonovointisiin lapsiin ja nuoriin sekä tältä osin yhdyspinta erikoissairaanhoidon ja oikea-aikaiseen palveluun. Vuoden 2020 aikana koulutettiin IPC-henkilöitä ja toiminta jatkuu vuonna 2021 osana tulevaisuuden sote-hanketta, jolloin kunnasta koulutetaan kaksi IPC-henkilöä lisää. Nuorisoasemien ikäraja tulee muuttumaan 18 vuoteen parin vuoden siirtymäajalla, mikä auttaa oikea-aikaisessa mielenterveyspalvelun saamisessa. Nuorisoasemille tehdyssä lääkärisuunnitelmassa jokaiselle nuorisoasemalle on nimetty lääkäri, jolla myös vahvistetaan osaamista mielenterveyspalveluissa. Oppilashuollon palveluissa on syvennetty yhteistyötä Keudan kanssa.

Nuorten psykososiaalisen toiminnan kehittäminen osana ohjaamo-toimintaa; psykososiaalisen työn tuloksellisuuden sekä asiakaspalautteiden arviointi Tätä painopistealuetta on koronan vuoksi vasta päästy kokeilemaan. Työskentely painopistealueen parissa jatkuu vuonna 2021.

Nivelvaiheiden tukeminen

Nivelvaiheiden tukeminen on edennyt vuoden 2020 koronatilanteesta huolimatta. Oppilaan ohjausta on kehitetty peruskoulun päättötodistuksen saamiseksi. Keudan kanssa on tehty yhteistyötä joustavien jatko-opintopolkujen kehittämiseksi, yhteistä näkökulmaa oppilaanohjauksen kehittämässä on etsitty ja rehtoriitiimi on työskennellyt nivelvaiheisiin liittyvän kyselyn kehittämiseksi.

Yhteisöllisyyden kehittäminen sosiaalisten taitojen oppimisen kautta: Prokoulu ja positiivinen cv

Prokoulu ja positiivinen cv ovat edenneet Uutta koulua hankkeessa

Koulunuorisotyön mallin käyttöönotto

Koulunuorisotyön mallin käyttöönotto on aloitettu, mutta käyttöönottoa jatketaan vuoden 2021 aikana.

Varhaiskasvatuksen varhaisen tuen vahvistaminen

Varhaiskasvatuksen varhaisen tuen vahvistamiseksi on vakinaistettu perheohjaaja ja taidepedagogi.

Tuusulan turvallisuussuunnitelma

Kunnan turvallisuussuunnitelmaan on poimittu kylien turvallisuusilloissa esiin tulleita koko kuntaan vaikuttavia kehittämiskohteita. Kehittämiskohteet ovat linjassa Sisäisen turvallisuuden strategian paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansallisten linjausten kanssa.

Kehittämiskohteet jaetaan seuraavasti:

- Asumisturvallisuus
- Hyvinvointi ja sosiaalinen turvallisuus
- Liikenneturvallisuus
- Muu turvallisuus

Asukkaille suunnattu turvallisuuskysely toteutetaan kevään tai alkukesän 2021 aikana. Kyselyn tulokset toimivat pohjana seuraavalle valtuustokaudelle laadittavalle turvallisuussuunnitelmalle.

Työllisyysohjelma 2019-2020

Tuusulan kunnan työllisyysohjelma laadittiin päättyvällä valtuustokaudella ensimmäistä kertaa. Työllisyysohjelma on väline työllisyyden edistämisen ohjauksessa ja seurannassa. Alla olevassa taulukossa kuvataan tavoitteita, mittarit tavoitteiden saavuttamisessa sekä miten asetettuja tavoitteita ollaan saavutettu päättyvällä valtuustokaudella.

Tavoite	Mittari	Seuranta / miten olemme saavuttaneet tavoitteita?
Edistää alueen työnantajien työvoimatarpeiden ja työttömien työnhakijoiden kohtaamista	Löydetyt työkokeilu- ja työpaikat	Vuonna 2020 44 henkilöä sai työkokeilupaikan tai työllistyi työllisyyspalveluiden avulla.
Löytää asiakaskohtaisesti yksilölliset ratkaisut työllistymisen edistämiseksi ja antaa tätä tavoitetta tukevaa yksilöllistä palveluohjausta ja kohdennettua tukea kohti avoimia työmarkkinoita	Tavatut asiakkaat, eteenpäinpolutetut asiakkaat	<p>Työllisyyspalveluiden asiakkaiden vuotuiset edelleenpolutusprosentit valtuustokaudella</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2018 - 64,5% • 2019 - 45,9% • 2020 - 49,1%
Ennaltaehkäistä Kelan työmarkkinatuen kuntaosuusmaksujen kasvua sekä vähentää Kelalle maksettuja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuja	Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta toimenpiteiden avulla poistuneista saadut säästöt	<p>Työmarkkinatuen kuntaosuuden maksetut summat vuosittain</p> <ul style="list-style-type: none"> • vuonna 2017 - 1 797 305€ • vuonna 2018 - 1 679 752€ • vuonna 2019 - 1 630 150€ • vuonna 2020 - 1 848 606€ <p>Toimenpiteiden avulla suoraan säästetyt summat vuosittain</p> <ul style="list-style-type: none"> • vuonna 2017 - 58 625€ • vuonna 2018 - 173 350€ • vuonna 2019 - 146 950€ • vuonna 2020 - 127 150€

OSA II VALTUUSTOKÄSITTELY

Suunnitelman laatijat

Tuusulan hyvinvointikertomus on laadittu poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Hyvinvointikertomuksen valmistelun vastuutahona on ollut kunnan HYTE-ryhmä. Työryhmään valmisteluvuonna kuuluneet jäsenet ovat kuntatoimialan kehittämispäällikkö Heidi Hagman (pj), osallisuus ja hyvinvointikoordinaattori Marjo-Kaisa Konttinen, hyte-lautakunnan puheenjohtaja Aarno Järvinen, sivistyksen toimialueen kehittämispäällikkö Tiina Simons, kasvun ja ympäristön talous- ja asiakaspalvelupäällikkö Jussi Rantala, yhteisteisistä palveluista maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö Laura Smolander ja Ohjaamopalvelupäällikkö Jaana Kellosalmi, 3. sektoria edusti Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n toiminnanjohtaja Saana Sandholm ja Keusotea erityisasiantuntija Tero Seitsonen.

Kertomuksen hyväksyminen

Tuusulan laaja hyvinvointikertomus 2017-2021 on hyväksytty valtuustossa xx.xx.2021.